

LA REVOLUCIÓ AMB COMPTA-GOTES

El discurs de Sánchez Guerra al Teatre de la Zarzuela de Madrid

Davant l'expectació de tot Espanya, Sánchez Guerra va parlar el dijous passat. Ara, al cap d'una setmana, d'aquest discurs no més en queda exteriorment un feble ressò, del fet que va ésser una detonació aïllada. Una detonació, això sí, que per dintre va fer molt mal i de la qual es procura ara reparar els desperfectes.

Però la gent esperava una altra actitud

petit si voleu com un gra d'arena, es convertirà en una muntanya. Una demostració nova de que el manteniment del règim ha de fer-se amb el sacrifici de la llibertat seria fatal al sistema. El perill per al règim és gros perquè la llibertat gairebé no sabem quin gust té i en aquest ram estem a nivell de qualsevol país inferior de l'Àsia. Fa molts anys que no s'han fet eleccions. A

Els Dijous — Blancs

Feixisme Romànic

Tothom sabia que el cap d'Estat del general Primo de Rivera va ésser eficaçment ajudat pels prohoms del catalanisme d'aquell temps. Però, per si hi havia algun dubte, el President de la Mancomunitat de Catalunya, senyor Puig i Cadafalch, ha publicat una sèrie d'articles a La Veu de Catalunya, en els quals posa en clar la seva part de culpa en els esdeveniments del 13 de setembre.

No sabem a què respon la publicació d'aquests articles. Sembla a primera vista que En Puig i Cadafalch faci una confessió davant del nostre poble de la seva gran equivocació. Però, ben examinats, es veu que aquests articles, a més a més d'una confessió, volen ésser la justificació d'una manera d'actuar que ell creu encertada.

Efectivament: dos conceptes es poden recollir d'aquests articles: que En Puig es va equivocar, i que té una mentalitat, no ja d'home conservador, sinó d'home d'extrema dreta. I aquí està per nosaltres el que és més lamentable. L'equivocació, al cap i a la fi, no és més que una conseqüència d'aquesta mentalitat reaccionària que En Puig i Cadafalch posa de relleu en els seus articles.

L'equivocació d'En Puig i Cadafalch l'any 1923 és d'aquelles que els homes polítics paguen amb la seva popularitat. Puig i Cadafalch, sense adonar-se que servia de joia a altres interessos que els que ell defensava, va creure de bona fe que un govern militar portaria una més gran autonomia a Catalunya. Un error de visió política tan enorme, malgrat sigui de bona fe, inhabilita per sempre més un home per a actuar com a representant d'un poble. I és realment extraordinari que després de reconèixer aquest error, En Puig i Cadafalch deixi de recórrer la comarca romànica — com diu ell en un article — per pretendre actuar de nou en els afers de Catalunya.

Però el que ens interessa més en aquests articles, és la mentalitat del President de la Mancomunitat, que demostra en quines mans estaven posades les reivindicacions catalanes. Si l'error que va cometre l'inhabilita com a home polític, la seva mentalitat el desacredita als ulls de tots els democràtics.

Com a justificació de la seva actuació, En Puig i Cadafalch exposa el panorama de Catalunya l'any 1923, que ja va exposar — potser preparant el terreny — dies abans del cop d'Estat a l'Assemblea de la Mancomunitat. Al costat de la campanya centralista, que tots condemnem, contra aquesta institució, exposa, com un vulgar membre de la U. P., el malestar social i els atemptats, contra els quals ell i els seus companys no van saber aportar altra solució que l'ajut a la política del general Martínez Anido com una promesa de la del general Primo de Rivera que tant havien d'elogiar en un començament. Per En Puig i Cadafalch els interessos de Catalunya es redueixen als interessos de la burgesia reaccionària catalana, incapaç de solucionar dintre la legalitat el conflicte social pel sol fet que no el volien reconèixer com a un conflicte legal.

D'aquests articles d'En Puig i Cadafalch se'n poden fer tantes cites lamentables, que gairebé els hauríem de reproduir sencers. Però, com hem exposat, el resum és que per ell, l'única manera d'arreglar els problemes catalans era un Dictador, i que ell no hi té cap culpa si després el Dictador va fallar a les seves promeses.

Ara, en època de demanar responsabilitats, no s'adona En Puig i Cadafalch de l'enorme responsabilitat que té per haver acudit a procediments que després havia de criticar, no per la seva ideologia, sinó perquè s'han girat en contra d'ell? ¿I no veu la responsabilitat d'una equivocació a conseqüència de la qual Catalunya ha sofert sis anys de Dictadura?

Més li hauria valgut a En Puig i Cadafalch quedar-se silenciosament a casa seva o seguir corrent la comarca romànica en lloc de tornar a la vida política. Li agraïm els articles perquè aclareixen un període de la nostra història, però ¿qui sap l'efecte que produiran en l'opinió pública? Altres homes hi ha a Catalunya que d'equivocació en equivocació han arribat a ocupar altíssims càrrecs. — V. H.

MIRADOR INDISCRET

De l'ex-president de la Mancomunitat

En els primers dies d'actuació de la Diputació Provincial que avui tenim, semblava marcar-se entre els seus components una distinció o formació de minoria, integrada pels diputats senyors Puig i Cadafalch, Valls i Pujals i Valls i Taberner, els quals es deia que actuarien sempre de comú acord, dirigits pel primer d'ells, reservant-se per les més altes empreses.

D'això no hi havia res de cert, era sols una veu que havia corregut per la casa i a la qual tothom donava crèdit en veure que efectivament el senyor Puig i Cadafalch, amb aquella posa presidencial innata en ell i amb el seu característic aire d'importància, parlava sempre en plural: «Nosaltres ens adherim... votarem en contra... creiem que cal advertir», etc.

Un dels homes més fins en el sentit d'intel·ligència i d'espirt, i també en els altres, de la Diputació nova, En Valls i Taberner, es va adonar tot seguit d'aquell mestratge que sense haver sol·licitat se li volia imposar i des d'aleshores cada cop que l'ex-president de la Mancomunitat diu: «demano la paraula», com un eco En Valls afegeix: «I jo també». I parla malgrat sigui de la mateixa opinió que l'altre i sols per dir quatre paraules, començant invariablement d'aquesta forma:

— El senyor Puig i Cadafalch, que fou President de la Mancomunitat, amb la seva provada valentia i coratge... (aquí fa una lleugera pausa) d'expressió en en el parlar...

En Puig i Cadafalch té prohibit parlar

Un cop constituïda la Diputació, ensenyaven la casa, o millor dit, les reformes de la casa als diputats nous. Hom havia ja admirat la cèlebre cuina, la vaixela, el bar, i ara Mossèn Berenguer ensenyava la capella de Sant Jordi. Hi ha uns grans ferros repujats d'allò tan cargolat que en diuen artístic.

En Maluquer es mirà En Puig i Cadafalch.

— Apa, que això és cosa de vostè. Què n'hi sembla?

En Puig i Cadafalch va veure En Valls i Taberner que li clavava una mirada furi-

bunda, i féu:

— Ja em dispensarà. Jo no puc dir res.

I a cau d'orella: — M'ho tenen prohibit, sap?

Les idees i els actes

— Supongo que seremos buenos amigos. Las ideas no han de separar a los hombres.

— Las ideas no, per los actos sí.

Aquest diàleg el sostenien el dia de la constitució de la Diputació el comte de Fígols i el senyor Puig i Cadafalch. Hom no ha pogut esbrinar qui era el que deia la primera frase i qui la segona.

En Milà i Camps i l'abat Copons

L'actual president de la Diputació, senyor Maluquer i Viladot, va quedar molt sorprès en pendre possessió del magnífic despatx de Presidència i veure sobre la monumental xemeneia que el decora un escut que, malgrat els seus coneixements d'heràldica, no recordava a quina institució o a quin llinatge català podia pertànyer.

Un dels seus secretaris li féu l'observació que també al Saló de Sant Jordi i a les façanes de les cases restaurades per la Diputació, dites dels Canonges, figurava el tal blasó.

El senyor Maluquer, profundament preocupat, va demanar el parer als tècnics de la casa i comparegué l'arquitecte Rubió, el qual, un xic vermellat i amb els ulls baixos, com qui confessa una trapaceria de criatura, li digué:

— Veurà, senyor Maluquer, els abats de l'antic Monestir de Poblet feien gravar el seu escut en les arcades, capitells, baluards i portalades que cada un d'ells feia construir en engrandir-lo, com a senyor del cenobi, i això podem veure-ho encara en les runes d'aquell monument, on figuren les armes dels abats Copons, Caixal i altres. Poblet és innegablement gòtic, la Diputació no és pas menys gòtica que ell, varem creure doncs que no teníem més remei, si es volia fer una restauració seguint la tradició, que posar l'escut del senyor que ordenà les obres d'aquest Palau, que és el del Comtat del Montseny...

I diu que algú va fer:

— Escolti, senyor Rubió: i el senyor Milà i Camps era gòtic?

Documental

Sense prou temps per incloure-la en el nostre número anterior, rebérem de Sabadell, datada del 24 de febrer, aquesta carta que ens complau de reproduir:

Sr. Director del setmanari MIRADOR.

Molt senyor meu. — Havent llegit en l'últim número del vostre interessant setmanari una nota en la qual el senyor Gassó i Vidal, cap de la U. P., feia referència a la política de Sabadell i al mateix temps a la meua persona, amb gran satisfacció dec posar de manifest que la dissolució de la U. P. de la nostra ciutat no ha estat deguda a altre motiu que al final de la dictadura, i a creure que en fracassar aquesta, el que devíem fer tots els que no havíem fet mai política, i que de bona fe seguíem, era anar-nos-en a casa i donar per acabada la nostra missió, i al mateix temps donar motiu perquè cada u es definís i prengui el camí que la seva consciència li dicti en eixos moments històrics, i que pel que a mi em

pertoca el tinc ben definit i bastant distanciat del que bé o malament fins ara havia seguit.

I, per acabar, pot estar ben segur el senyor Gassó que obstinant-se a seguir el mateix camí, després dels esdeveniments que aquests dies s'han desenrotllat, per la meua part sento molt no poder acompanyar-lo.

De vós afm. s. s., Josep M.ª Marcet.

Un que es va divertir

Entre les personalitats que hi havia al ball de l'Artístic, aquest dimarts, cal comptar l'ex-ministre senyor Calvo Sotelo, el qual sostenia una llarga conversa amb una vídua de l'antic règim.

En deixar la llotja d'aquesta senyora, l'ex-ministre es va veure voltat d'un grup de màscares que ballaven al seu entorn cridant repetidament:

— Viva el superàvit!

El senyor Calvo Sotelo, molt vexat, protestava:

— Esto es intolerable entre caballeros!

Com era d'esperar, la cosa no arribà als extrems que és llegendària que arriben les coses entre caballeros.

Per l'antologia piquiponiana

A hores d'ara tothom ja sap que en la sessió de constitució de l'Ajuntament el senyor Pich i Pon va ésser objecte d'una xiulada imponent, digne final de les diferents mostres de simpatia amb què el públic l'havia obsequiat en diferents moments de la reunió.

A la sortida, un amic el volia consolar:

— No haga caso, don Juan. Están excitados.

— Claro — va respondre ell —. Todo el mundo quiere fiscalización. Pero ya vendrá a su tiempo. Estas cosas se han de hacer a pequeñas diócesis.

Un que no es desespera

El senyor Casals Torres, regidor de la Dictadura, en abandonar l'Ajuntament, va fer unes declaracions molt pintoresques.

— Yo podría recurrir — deia — a la frase de ritual en estos casos. No os digo adiós, sino hasta la vista.

I va afegir per a justificar-ho:

— Como tengo este carácter jovial y soy tan despachadito, me he captado muchas simpatías en el distrito y estoy seguro de que en las próximas elecciones me elegirán.

El districte del senyor Casals Torres és el del Camp de l'Arpa.

On fallen les quatre regles

A Les Cabanyes, poble de la vora de Vilafraanca, la U. P. arribà a tenir 86 socis. Doncs bé, quan va venir la caiguda de la Dictadura, se'n van donar de baixa 107.

Suposem que algun lector quedarà sorprès en llegir que se'n van donar de baixa 21 més dels que eren. L'explicació d'aquest jeroquí és la següent: Tots els que a Les Cabanyes són o representen alguna cosa es van dir:

— Veuràs, a la millor m'hi han inscrit sense jo saber-ho... Val més jugar a la segura.

I van enviar la seva baixa.

Home previngut

El cavaller de Peray és un home de bona fe. Això ja ho sap tot Barcelona, perquè les proves que n'ha donat són concloents i definitives.

Una vegada el varen nomenar pendentista de no sabem quina processó de barriada. L'home, temerós de fer un paper ridícul, es va passar tota la setmana anant amunt i avall del corredor de casa seva, amb l'estrenyidor de cap per avall, simulant el pendó i amb una criatura a cada banda que aguantaven dos fils d'empalmar lligats a aquell estri de neteja domèstica.

L'amabilitat d'un propietari

El senyor Peray és un home de bona fe. Un exemple que ho corrobora és el que segueix:

El senyor Peray, a més a més d'avocat en exercici, és propietari de la casa on viu, a la Plaça d'Urquinaona. Un dia un dels llogaters havia de parlar amb l'amo i va anar a visitar-lo. El senyor Peray li va dir de bones a primeres:

— Quina llàstima que no hagi vingut cinc minuts més aviat. Hi havia el senyor X (un altre llogater) i m'ha trobat que m'estava emprovant l'uniforme de cavaller del Santo Sepulcro que m'acabava de dur. Li ha agradat molt poder-ho veure, al senyor X.

— També m'hauria agradat a mi — féu el llogater, complimentós.

— Ah sí? Doncs això rai. Me'l tornaré a posar.

— No cal, senyor Peray. Ja me'n faig càrrec. No es molesti, per l'amor de Déu.

— I ara, cap molèstia.

L'altre va insistir, però fou inútil. Al cap de deu minuts tenia al davant al seu il·lustre propietari, fent un goig que enamorava, amb el seu brillant uniforme.

Puntualitat

La una del migdia al despatx de l'Alcalde. El comte de Güell està atrafegadíssim amb els periodistes perquè es fa tard i els vol deixar, com sempre, contents. Quan l'home està més atrafegat arriba En Maynès i diu al comte:

— Raci, faci: jo no tinc pas pressa.

— Oh, és que jo sí que en tinc.

A un quart de dues en punt, tothom ho sap, l'Alcalde de Barcelona s'asseu a taula.

Els voltants del teatre de la Zarzuela durant la conferència de Sánchez Guerra.

de Sánchez Guerra. En aquests moments crítics de la història d'Espanya, el poble, desorientat, busca qui es posi al front d'un estat d'opinió. El gran prestigi de Sánchez Guerra era una esperança. Però aquest, en lloc de donar un camí, es va limitar a exposar la seva situació personal.

El seu discurs és el d'un vell servidor de la monarquia que se sent amargat pel tracte que ha rebut de l'amo. Es plany d'un greuge personal, i se'n plany amb tanta energia que arriba a l'insult del seu amo i senyor. Però res més. No hi ha en

Sánchez Guerra pronunciant el seu discurs

el seu discurs ni un pensament d'home de govern, no va indicar ni una orientació política, ni va demostrar el més petit coneixement ni interès per cap dels problemes que preocupen el món. No va fer el paper d'un cap de partit, sinó el d'un servidor revoltat contra el seu senyor.

Sánchez Guerra va fer l'efecte d'un home que es trobava davant d'un fet i en una situació delicada, la importància de la qual no preveia abans de trobar-s'hi, i no va voler, o no va poder, enfrontar-se amb aquesta situació.

Consti, però, que no menypreuem el discurs. Qui té fam demana pa i viuria de rosegons. El discurs té un valor, sobretot vist des de Madrid, des d'on es dispensen honors i poder. Rómpe obertament amb la monarquia és renunciar a governar i, en certa manera, equival a cooperar amb els adversaris del règim. Aquesta és la transcendència del discurs de Sánchez Guerra.

En el país on es dispensen honors i poder el discurs és pesat en una balança de realitats. I la lectura de la indicació que dona la balança és més aviat negativa. Els monàrquics lleigeixen que Sánchez Guerra ja no és res, ja no és dels seus. Els altres lleigeixen que continuant essent monàrquic, però antidinàstic, i per adobs conservador, ha demostrat que no és capaç d'una acció.

Conseqüències? Si els de dalt s'ho miren filosòficament, no passarà res. Si tota l'efervescència que s'ha produït, molt superficial per ara, ha de tenir alguna conseqüència no dependrà de Sánchez Guerra, sinó de les imprudències que es puguin cometre. No sempre la por guarda la vinya. Si ve una forma nova de dictadura, o si empitjora la Dictadureta actual, cada error,

— Què té aquesta bèstia, que menja tant i està tan magra?

— Doncs miri, ara resulta que té cucs.

ELS EIXILIATS DE LA DICTADURA

Vicente Blasco Ibáñez

Uns que volen tres dies de Carnestoltes

«La ciutat de Barcelona no pot veure amb complaença que se li imposi un canvi en el Carnaval, com és la supressió de la festa de dos dies tradicionals, etc.»

¿Qui són aquests disbauxats, es preguntarà el lector, que volen fer tres dies de xirinola? Els d'El Matí, heus-ho aquí. Això ho demanaven l'altre dia. Ni més ni menys. I en aquest sentit han adreçat un telegrama al President del Consell. ¿Què és això — li diuen — que es vulguin compensar les festes carnavalesques del dilluns i dimarts, tan tradicionals, fent que el diumenge següent pugui tornar a sortir rua! De cap manera. Es perd un dia.

Ja veuen on hem arribat. Fins els d'El Matí! A veure si tindran raó els que diuen que certes coses en temps de la Dictadura no passaven!

L'edat d'En Peio Gener

Un dels problemes de l'època d'En Pompeu Gener va ésser saber l'edat que tenia. Es discutia molt i ningú no la sabia exactament, perquè ell, que era el que podia dar la data justa, no tenia cap interès que se sabés.

— Té de tenir tants anys — deia l'un. — O tants altres — deia l'altre, però ningú no podia concretar.

Un dia en parlaven davant d'En Callén. — En Gener té de tenir tants anys — deia un que es creia saber-ho —, perquè ell mateix explica que va veure la guerra de l'any tant que va durar tants anys.

— Oh — va dir En Callén —, és que potser els anys d'aquella guerra no els compta. — ...?

— Perquè allò no era viure...

La prescripció incomplible

Don Antonio Bacigalupi, més conegut pel seu nom de guerra: el Gall, sent de fa molt de temps un soroll a les orelles que no el deixa tranquil i fins arriba a treure-li la son.

Decidit a posar-hi remei, va anar a veure un especialista. Aquest, després de gargar-tejar-li una recepta, li va prescriure un règim que poc més o menys consistia en això:

— Poes mals de cap ni disgustos, tirars-ho tot a l'esquena, sap, i, sobretot, no treballar gaire.

Quan el Gall va sentir això, va fer, tot esperat:

— Com m'ho faré, si no he treballat mai?

Quins detallets!

De l'Adrià Gual se'n contenen moltes. El tema ofereix una frondositat particular. Avui, però, creiem descobrir un caire inèdit de la personalitat del creador del Teatre Intim. Es tracta d'algunes singularitats que consten en l'original de les seves obres de teatre.

En el repartiment d'una d'elles, després d'anomenar uns quants personatges, escriu: «Anna i Maria. Són dues germanes bessones. Vint-i-quatre anys cada una.»

En un altre repartiment, entre la llista de dramatis personae hi fa constar: «Un gos magre. No parla.»

Aquestes germanes bessones que tenen vint-i-quatre anys cada una i aquest gos magre que no parla, deuen haver contribuït eficaçment a fer ploure en el dies assenyalats que l'Adrià Gual estrena una obra.

Contra todos los dolores
no hay remedio de acción tan rápida como las tabletas de

CAFIASPIRINA

Sus efectos son también insuperables en las neuralgias, dolores de muelas, de oídos y de las siestas, así como también en los que acompañan a las molestias periódicas de las señoras.

Aumenta el bienestar, despeja el cerebro y no ataca el corazón ni los riñones.

Desconfiad de las tabletas sueltas.

ESTUFES - BRASERS - CUINES

Carbons PERMANYER

Clarís, 13. Teléf. 10723-52081. Barcelona

BANCO HISPANO DE EDIFICACIÓN

REAL SOCIEDAD COOPERATIVA DE CREDIT

Avinguda Conde de Peñalver, 8 i 10 - MADRID

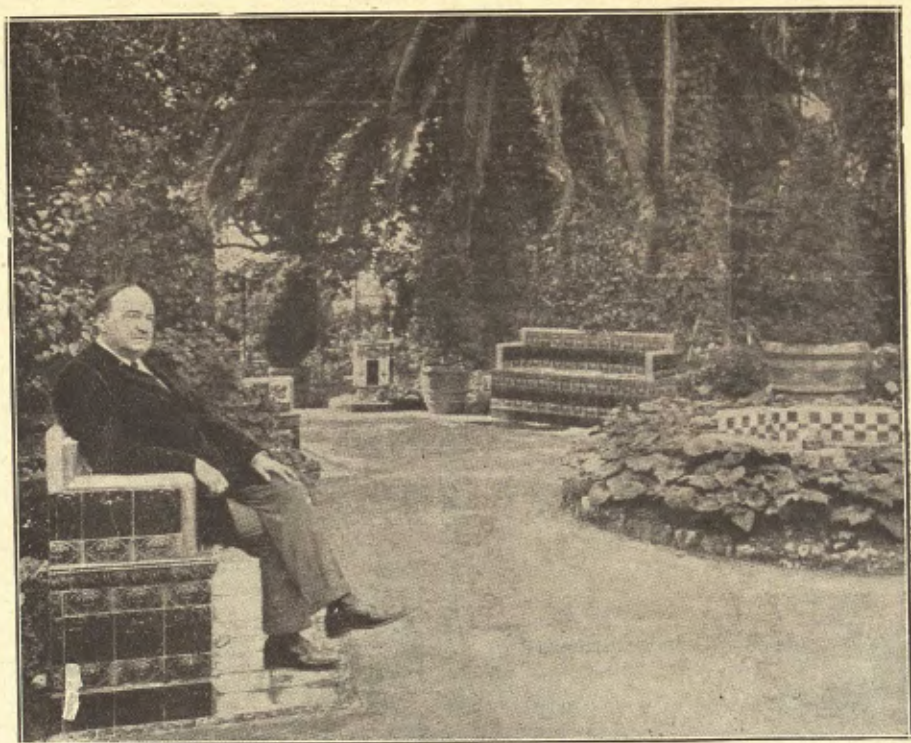
Casa pròpia, finca rústega, cancel·lar hipotecas, diner per negocis, dots per la vellesa, s'obté subscribint-se al Banco Hispano de Edificación.

Informes: DELEGACIÓ PROVINCIAL - Rosselló, 315 - BARCELONA - Teléf. 70021

L'any 1924 Blasco Ibáñez arribà a París i jo el vaig anar a trobar per a fer-li un interviu. Blasco Ibáñez és un dels homes més fecunds en anècdotes i se li podia fer cada dia un interviu diferent del tot.

Jo ja el coneixia de Barcelona i l'home em va rebre de seguida:

— ¿Qué hace usted por París? ¿Trabaja, verdad? Bien, hombre, bien...

Blasco Ibáñez al jardí de la seva villa «Fontana Rosa» (Menton)

Blasco Ibáñez anava amb un pijama blau amb flors vermelles i grogues, ribetejat d'una ampla sanefa negra, i portava el monocle penjat damunt mateix del melic.

Després de les salutacions de rúbrica jo li vaig dir:

— Què opina de la situació política d'Espanya?

Amb un gest de molèstia em va respondre:

— Yo no sé nada de España... Todos me preguntan lo mismo... Yo no sé nada porque vivo enerrado en mi palacio de Menton y trabajando para un trust norteamericano de mil ochocientos diarios; además, el sábado por la mañana me marcho a dar la vuelta al mundo. No sé nada de España, no sé nada de España. Le he puesto una carta a Alejandro Lerroux ofreciéndome por si me necesitan y diciéndole que me voy a dar la vuelta al mundo y que yo sigo siendo siempre republicano. Pero desde que me retiré de la política que no sé nada de ella y ahora menos, que me voy a dar la vuelta alrededor del mundo.

I em va parlar del viatge: 20.000 dòlars... un yatch amb piscina i música... Hong Kong... Kartum... Confort... Menton més tard..., acomiadant-me amb aquelles paraules que no he oblidat mai:

— Venga a verme en abril o en mayo. Después de haber dado la vuelta al mundo, que empieso mañana a las ocho de la mañana, estaré más tranquilo... Ya sabe que se le quiere.

Vaig sortir de la conversa completament pessimista. Aquell home que gaudia d'una influència considerable als Estats Units, aquell home que tenia obertes les portes de les editorials franceses, aquell home que podia realitzar una tasca de proselitisme s'havia allunyat completament del fet polític del seu país. En arribar a l'hotel en què vivíem junts Carles Esplà i jo, vaig dir al més tard il·lustre periodista i company de fatigues de l'ex-president del Consell de Ministres, senyor Sánchez Guerra, que aquell home m'havia decebut.

Vicente Blasco Ibáñez va donar la volta al món, va tornar a Menton i un bon dia de l'any 1925 es presenta a París de nou, ens crida a uns quants periodistes i ens diu:

— Encara que no penso intervenir en la política del meu país, penso realitzar un acte extraordinari. Sense tornar a la política, penso portar a cap una tasca que serà molt profitosa perquè aclarirà qüestions i situarà la gent al lloc que li pertoca. La Dictadura ha desfet el país. D'haver continuat el règim simuladament constitucional, a mi ja no m'interessava tornar a ser diputat o senador i perdre el temps que necessito per als meus llibres fent política de casinet o de menuda intervenció parlamentària. Però ara no, ara ja és qüestió d'intervenir contra qui tingui la responsabilitat d'haver trencat la continuïtat constitucional del país. I en aquesta tasca estic disposat a jugar-m'ho tot, els diners i la vida si cal.

— Però, don Vicente, ¿per què no va prendre aquesta actitud l'any passat quan jo mateix li vaig preguntar la seva opinió de la vida política espanyola i vostè em va dir que no en volia saber res?...

— Perquè tot donant la volta al món, m'he trobat davant de gent que, desconecent el meu país, la seva veritable tradició i història, confonien Espanya amb una colònia o domini que necessitava una autoritat tutelar perquè no tenia prou cultura cívica ni prou valor intel·lectual per a dirigir democràticament els seus destins. I davant d'aquest concepte que del meu país tenien, considero que cal destruir aquesta «acció

paternalista» per a demostrar que el meu país és tan civilitzat i tan possible de governar en democràcia com qualsevol altre. L'única manera de donar a entendre això a la gent és la destrucció de la Dictadura i la instauració d'un règim més democràtic que l'actual.

— I quan comença, don Vicente?

— Aviat. Amb motiu del discurs que

Per cert que un dia digué a Blasco:

— Usted y yo, don Vicente, somos los dos únicos novelistas que tiene España.

Manuel Bueno, que és un cinic trempat i que llavors encara no havia posat els seus serveis, amb desinterès patriòtic que no és cap secret per ningú, a l'ús de la Dictadura, oferí la seva col·laboració a España con honra — un periòdic que dirigia Blasco Ibáñez — i fins hi publicà alguns articles que feren impressió en certes esferes i palaus.

Vicente Blasco Ibáñez estava aquells dies febrós, neguitós. Treballava de nit i dia, rebia cent o dues centes visites, parlava amb tothom i de cop i volta, aquell home un xic envellit, una mica obès, va començar a re-joventir-se i a estilitzar-se. Uns diaris nord-americans li oferiren uns milers de dòlars per la publicació dels capítols del llibre en forma d'articles:

— Sí, sí, acceptat, però aquests diners no són per a mi; són per a pagar les despeses de la campanya de publicitat del llibre meu i per a les altres campanyes. D'aquests diners no en vull tocar un sol centí.

Blasco Ibáñez parlava sempre un francès que semblava un valencià. Una vegada que parlava en valencià a uns «correligionaris» que l'anaren a veure, digué:

— Lo que che di és que quan le moment arribaré...

Blasco Ibáñez escrivi el famós llibre de la situació espanyola en menys de catorze dies. Al cap d'un mes ja era al mercat. Un dels gerents de can Flammarion em digué: — Del llibre de Blasco Ibáñez se n'han arribat a vendre cinquanta mil exemplars en un sol dia. No crec que cap altre llibre hagi arribat a aquesta xifra en tan poc temps.

Vicente Blasco Ibáñez va morir sense poder tornar a la seva terra. Era un home infantil que s'admirava de tot el que el rodejava. Ho creia tant de somni, de conte de fades, que cada dia en obrir els ulls trobava que la vida era una cosa meravellosa. Potser això influí molt en el seu temperament exhibicionista i optimista, però en ell l'elogi de tot el que tenia — el palau, l'autor, la biblioteca, el jardí, la fortuna, la fama... — no era una presumpció de «arasta» o de «nou rica», sinó un fet natural de noi quan explica les joguines que li han dut els Reis o un film extraordinari.

En Blasco Ibáñez es morí sense tenir la satisfacció de veure caigut allò que ell va

El novel·lista valencià en la seva cambra de treball

escolten, sinó que allà interrompen i criden i fan preguntes als oradors. Vegeu una mostra del discurs de Blasco Ibáñez:

BLASCO IBÁÑEZ. — No correr, no correr, que nos vamos a romper una pierna. De momento llevamos la República, una república como esta de Francia, liberal y democrática. Después en la República separaos y que cada cual defienda sus ideales. Si lo hacemos todo nosotros, ¿qué vamos a dejar a nuestros hijos? La evolución de los pueblos no es cosa de unas horas, sino de siglos. Vamos a hacer la República con escuelas y con Libertad. ¿No comprendéis que si mañana llegase la anarquía, ni los mismos que la organizaran podrían hacerla, porque se encontrarían con una masa de gente ignorante de todo?

Quan es va saber que Vicente Blasco Ibáñez anava a escriure un llibre sobre la situació espanyola s'abocà molta gent a l'Hotel du Louvre, d'un nom ben distingit en la història d'aquells esdeveniments.

Hi veíem senyoretes nordamericanes que s'anaven a oferir per a fer d'infermeres en el cas que creés un exèrcit; aviadors sense feina disposats a prestar llurs serveis gratis et amore; militars en actiu, passius, etc., que li prometien llur col·laboració més decidida; el periodista Manuel Bueno, que també volgué adherir-se al que anava a fer Blasco Ibáñez.

combatre. Fou més dissortat que Víctor Hugo. Blasco morí a Menton, demanant: — «Mi jardín! Mi jardín!». Tingué una mort de poeta. La darrera vegada que el veíem veure ens dedicà uns llibres i ens abraçà emocionat:

— Usted se va a España. Mucha suerte. A pesar de que no soy viejo, sé que, fatalmente, fallaré de este mundo antes que usted. Si tiene usted convicciones republicanas no las cambie por nada del mundo. Sea recto en su vida. Ninguna satisfacción produce tanta alegría como el haber mantenido un mismo ideal toda la vida.

Res més em digué aquell dia. Blasco Ibáñez, que tenia mantes vegades el to d'un home pintoresc, arribava uns instants que semblava un gegant. Era quan la passió el dominava. Després tots els grans homes han tingut febleses francament infantils o poca-soltes. Llegint les vides de Víctor Hugo, de Bismarck, de Napoleon, de Disraeli, trobem que són un poema vestes per damunt. El detall, l'intimitat empeteix als grans homes. El que resta és lo bo, l'extraordinari, i Blasco Ibáñez queda com una existència d'aventura i d'acció... La seva vida és la millor obra. La vida que es trencà un matí a Menton, després d'haver enlairat els punys en un acte de protesta a la posta de sol.

FRANCISCO MADRID

L'APERITIU

Greta Garbo i l'expressionisme.

Fa cosa de deu o dotze anys que a Alemanya van inventar l'expressionismus. En definitiva no era cap invent extraordinari, ni es tractava tampoc d'un art nou, ni d'un ismus o d'un isme per explotar l'esnob. L'expressionisme s'anava a cercar tan aviat en les figures faraòniques, com l'art polinès o en l'escultura negra, com en els sants romànics o els grecs arcaics, com s'anava a cercar també en una pintura de Mac Chagall, en un ninot del senyor Arxipenko, o en un retrat d'un notari amb panxa i patilles fet amb un tall de pa, quatre olives i tres cues de cigarret. L'expressionisme venia a ésser una intervenció brutalment fisiològica en el camp de les arts. S'anava a cercar "l'expressió", tant si era noble com baixa, però es volia l'expressió descarnada, sense pell i rajant un líquid vermellós com els bífecs a la brasa. Per això en l'art primari, en totes les ingénues i monstruoses "gaucheries", es podien fer adeptes pel ramat expressionista. Aquesta manera de veure la vida tendia fatalment a la deformació, es va posar de moda, va entrar en el camp de l'anunci i del teatre, es va industrialitzar i se'n va treure tota la punta que se'n va poder. Fins s'arribaren a fer films expressionistes purs (recordeu El gabinete del Doctor Caligari) i capses de sabó de luxe completament expressionistes.

Jo recordo que vivia a Berlín en l'època en què aquestes coses tenien més febre. Vaig entendre fins al capdavant el que volien els expressionistes; la seva manera de veure les coses no era pas mancada de lògica, però jo no sé per què en totes les manifestacions d'aquesta mena d'art dutes a terme pels alemanys, s'hi veia sempre una manca de gràcia, una olor massa concentrada de formol o d'àcid fènic. La idea era excel·lent però l'expressionisme es decantava sempre cap al monstruós i cap a la clínica.

Avui dia, després d'uns quants anys, he descobert una forma d'expressionisme amable i tan graciosa com se vulgui. Em refereixo a una actriu expressionista (tal com aquest mot l'entén l'escola alemanya) potser l'única actriu que es pot qualificar amb aquest nom, i no m'estranyaria gens que algú s'esverés quan jo digui que aquesta actriu purament i simplement expressionista, és la famosa Greta Garbo, que ha triomfat en absolut entre els homes i ha fracassat en absolut entre les dones.

Greta Garbo, sense que s'ho proposi, sense que l'hi hagi ensenyat ningú, cau de ple dintre el cànon expressionista, com hi cau de ple sense saber-ho les pintures de Giotto, les figures creto-micèniques, i les cuixes (res més que les cuixes) de Josefine Baker.

Naturalment que això necessita una explicació, i jo intentaré donar-la. L'expressionisme, com la mateixa paraula indica, consisteix a donar la màxima intensitat d'expressió en la mínima quantitat de temps i d'espai. Això aplicat a la pintura, a l'escultura, o a l'art dramàtic, es manifesta en una tendència de tots els elements d'una obra per produir un pinyol d'expressió determinada amb la major simplicitat possible.

Citaré per exemple: Aquella pintura de Giotto que hi ha a la Basílica d'Assís representant el plor de les monges de Santa Clara sobre el cos de Sant Francesc. Hi ha una monja que amb la galta toca la galta del mort; recordo perfectament que aquesta figura està tota ella construïda per demostrar un dolor intensíssim i una tristesa sense remei; el pintor, amb aquesta figura de dona, s'ha oblidat de totes les altres gràcies i totes les altres facultats per només fer sobreirir el seu gran sentiment de dolor. És una obra simplíssima, formidable, que no deixa de tenir però el seu desequilibri i el seu monstruós.

Ara bé, un art així no se sap ben bé per què impressiona, i és possible que la impressió vingui per allò que té de desesperadament fisiològic, de brutalment viu. I ara permeteu-me que torni a Greta Garbo. És evident que aquesta dona ataca el sistema nerviós com una droga de més potència que les altres famoses stars més o menys impúdiques que els adolescents solen enganxar amb quatre xinxetes al capçal del llit. Molts cops m'he preguntat el per què del poder de Greta Garbo, i després de contemplar uns quants films d'aquesta senyora em sembla que he trobat una mica el desllorigador.

Jo crec que Greta Garbo dona tan rendiment perquè el seu art és d'un expressionisme rabios. El que una altra actriu fa amb una quantitat 25 de temps i d'espai, ella ho fa amb una quantitat 2. Una senyora ha de representar la sorpresa o la por o el desig; per representar aquestes coses més o menys recomanables, aquesta senyora farà servir dotze recursos o els que cregui convenient, esmerçant si es vol un minut de rellotge; Greta Garbo només fa servir un recurs i només esmerça vuit segons; però simplificant les coses, l'expressionisme es fa més agut, es fa més aguda la intenció i no cal dir que es fa moltíssim més aguda la fisiologia. Observeu el treball d'aquesta artista i veureu com em donareu la raó. Recordo jo aquella època en la qual anàvem a veure Zacconi, i no li triem els binocles del rostre quan feia les escenes culminants d'Otello. Zacconi era un acadèmic, un preciosista, donava l'expressió del sentiment a força de detalls i d'acumular detalls i d'espaiar les coses, amb una fredor i un professorisme genials, però completament cínicos. Era l'actor anti-expressionista per excel·lència. Greta Garbo és tot el contrari; en el seu darrer film Orquídees salvatges només que amb una dilatació de pit, o una ganyota lleugeríssima, dona el màxim d'expressió, en una forma imprevisible, com si tot el seu sistema nerviós estigués condensat en el plec de la boca o en el múscul que es dilata.

No sé si cap professor alemany ha agafat Greta Garbo pel seu compte, però si això arriba a passar, tinc la seguretat que donarà unes raons terribles per demostrar el que jo dic, que naturalment no té altra pretensió que entretenir una estona vaga d'aperitiu.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

TOS

BRONQUITIS, CATARROS, ASMA, etc
La verdadera medicación balsámica la encontrará con el uso de las

PASTILLAS MORELLÓ

L'aspiració de governar

Tot partit polític ha de tenir una aspiració: governar. Com s'arriba al Govern? En una autocràcia, guanyant la voluntat de l'autòcrata; en una democràcia, guanyant la voluntat de l'opinió. La voluntat de l'autòcrata es guanya, generalment, descreditant, el que aspira a governar, la persona que governa amb el propòsit que aquesta desmereixi als ulls de l'autòcrata i la substitueixi. La voluntat de l'opinió, en la democràcia, sols es guanya de una manera: acreditant-se davant d'ella. En una autocràcia, per això n'hi ha prou, de vegades, amb tenir capacitat per a la intriga, la calúnnia i el servilisme abjecte per a obtenir els més alts llocs de l'Estat. Quina altra cosa tenien sinó capacitat per a la intriga molts dels homes que s'encimbellaren en l'època de Carles IV, de Ferran VII i d'Isabel II? Quina altra cosa sinó capacitat per al servilisme tenien les darreres camarilles del tsar de Rússia, que de manera tant efectiva determinaven la ruta del país? Quina altra cosa sinó capacitat per a l'adulació tenien homes com el cap d'Estat Major del gabinet militar de Guillem II, que, segons l'acaba de presentar en una obra recent l'escriptor Ludwieg, apareixia disfressat en una recepció i estigué amb aquest indument dansant tota la nit amb la única finalitat de complaure l'emperador? En una democràcia, per fer el mateix, es requereixen altres aptituds: intel·ligència, caràcter, honestat, i tot això no com a virtuts per als interessos privats, sinó com a demostració constant de virtuts per a l'acció pública. Per aquestes virtuts, pogué Mac Donald arribar al poder a Anglaterra i han pogut els radicals socialistes rebre la confiança que requerien per a regir els destins de França. En una autocràcia, es prefereix l'avancambra, on tot és ombra, mitja veu; on no hi ha ni fiscalització ni publicitat; on no arriba la veu del carrer; on no existeix responsabilitat; on, en síntesi, la calúnnia i la intriga, desprestigiant el qui està en el pedestal poden fer-lo caure i deixar el pedestal lliure. En una democràcia es prefereix la Cambra, on tot és llum, veu alta; on són públics i controlables tots els actes; on vigilen els ulls del carrer; on se sent la responsabilitat de la pròpia consciència i la responsabilitat històrica; on sols amb proves reiterades d'intel·ligència, de caràcter i d'honestat s'arriba a conquistar el poder. L'odi dels autòcrates al parlament no és pels intriguers i calumniadors que en ell hi poden haver, servidors i partidaris com tots ells de l'autòcrata, sinó pels intel·ligents, forts i honestos que hi hagi, representantius com sempre de la democràcia; com l'odi dels demòcrates per a l'avancambra no és per la intel·ligència, el caràcter o l'honestat que, en casos excepcionals, poden donar-se en el mateix autòcrata, sinó per a deixar a la injúria i la calúnnia les determinants de les més transcendents resolucions.

Per què en la concessió de valors s'atribueix als estadistes de sentit conservador una capacitat que es nega o es resisteix a concedir als estadistes liberals? No serà, en els nostres temps, pels èxits o per la jerarquia espiritual dels conservadors que han governat o governen. Conservador en la classificació de les etiquetes polítiques de França és Millerand; tan conservador que en les hores d'angoixa per la depreciació de la moneda que passà França i que, en la ceguera de l'enfonsament, féu pensar que una mà forta podria posar remei a tot, aquesta mà forta es considerà la de Millerand. Quan a França es parla de la dictadura, Millerand és el previst com a Dictador. Però no suposi ningú que una dictadura a França pot tenir les mateixes característiques que aquesta té en altres països. En un discurs que el propi Millerand acaba de pronunciar a Metz, ha dit: "Sofrim una crisi d'autoritat. Cal curar-nos-en. Com? Per una intervenció quirúrgica semblant a les que hem vist operar ben a prop, en països veïns? No certament. Nosaltres som, i ho hem provat pels nostres actes més que pels nostres discursos, enemics irreductibles de tota dictadura, vingui de dalt o vingui de baix. Però si aquesta amenaça vol apartar-se definitivament, cal la revisió constitucional. En quin sentit? Consolidant el poder executiu. La noció de democràcia i la de cap no són inconciliables. Un cap elegible i temporal, els poders del qual siguin siguin estrictament definits i limitats per la llei. Un poder executiu fort i lliure, sota el control del poder legislatiu. Aquest és el primer terme de la revisió. El segon és la garantia dels drets i de les llibertats individuals. França ha proclamat i està per tot el món la Declaració dels drets de l'home i del ciutadà. Els nostres drets i les nostres llibertats estan teòricament escrits. Però, dic jo, el dia en què un de nosaltres es trobi ferit, sia en la seva persona, sia en els seus interessos, per alguna fantasia legislativa, a quina jurisdicció pot apellar? A on pot elevar la seva queixa? Aquesta jurisdicció no existeix. Demanen, doncs, que la democràcia francesa institueixi un Consell suprem, guardador de la seva llibertat i dels drets del ciutadà." Millerand, doncs, no pretén sinó substituir l'estructura actual de la República francesa per una cosa equivalent a la dels Estats Units. Pot, però, Millerand, responsable en gran part de la caiguda del franc, presentar-se com una capacitat d'estadista més àmplia, comprensiva i creadora de la que posseeixen els polítics liberals? Un altre conservador destacat pels seus procediments fou Pángalos, un altre és Mussolini. Ningú no gosarà atribuir a aquests dos homes qualitats insignes. En què es justifica aquesta tendència a negar a Pi i Margall, per exemple, que articulà tot un sistema de govern, que posseïa un dels caps més clars i una de les energies més fermes i senceres, a negar a Pi i Margall les qualitats que s'atribuïen a Cánovas; a Cánovas, que amb l'obra de la Restauració — falta d'escoles; falta d'articulació i activitat en els valors nacionals i falta de política internacional; falta de solidaritat en les personalitats peninsulars — evidencià la magnífica habilitat que posseïa, no per a fer i refer una nacionalitat, sinó per a desfer-la definitivament?

Aquesta resistència a concedir als estadistes liberals més destacats per les seves obres les qualitats que es concedeixen tan fàcilment als conservadors més destacats pels seus fracassos, prové en gran part del fet que l'opinió no existeix encara com a òrgan efectiu de govern; que el poble no és encara en tota la seva plenitud una consciència democràtica. I que prefereix ésser governat a governar-se; prefereix que el manin a manar-se; prefereix que l'autoritat sigui una delegació en lloc d'una col·laboració. Cal, doncs, donar aquesta consciència democràtica al poble perquè discerneixi aviat els valors representatius i aprengui que la sobirania popular no pot reclamar-se sinó quan pot exercir-se; i que sols pot exercir-se quan sapiga elegir-se; i que sols se sap elegir quan de l'elecció se'n sap fer una selecció.

MARCELÍ DOMINGO

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

mirant a fora •

La crisi francesa

La setmana passada comentàvem en aquest mateix lloc la caiguda del govern Tardieu i la constitució d'un ministeri Chaumetemps. Abans de posar el número de la setmana passada a la venda, Chaumetemps era derrotat per la Cambra després de conèixer la seva declaració de govern. El ministeri Chaumetemps només havia viscut un dia.

La lluita entre dretes i esquerres s'ha fet, després d'això, més forta que mai, i d'aquesta lluita resulta ara una majoria de dreta. Però almenys una majoria definida.

Tardieu, seguint l'evolució de les crisis anteriors, ha demanat abans que tot la col·laboració dels radicals per tal de fer un govern de concentració. Però la qüestió política estava massa enverinada. Els radicals socialistes des del primer moment van fer saber que no col·laborarien a un govern presidit per Tardieu, home massa definit per presidir un govern de concentració.

I Tardieu, intentant tirar sobre els radicals socialistes la responsabilitat d'un fracàs de conciliació a la Cambra, ha format un ministeri de dreta el qual sembla que comptarà amb una majoria de trenta o quaranta vots.

Realment, el programa de Tardieu no és molt diferent del dels radicals socialistes. Millor dit, començant per la política de Briand, s'ha anat assimilant tota la part de realitats del programa radical socialista, deixant de banda la part ideològica. Ultimament Tardieu va ésser derrotat per la política d'estalvi de Chéron. Ara, en el nou programa, la política financiera del govern serà la de l'al·leugeriment d'impostos, tal com demanaven les esquerres.

Però precisament el que manca a Tardieu és la ideologia dels radicals socialistes. La política de mà forta segurament continuarà, doncs, a França. L'interessant és saber si aquesta política respon al sentiment del poble francès o serà una preparació d'un nou triomf del cartel en les eleccions de 1932.

Amanu·llà s'enyora

Amanu·llà, ex-rei de l'Afganistan, s'ha posat content en saber la malaltia del rei de de debò, Nadir Xa. L'ex-rei deia no fa gaire a un periodista anglès que li havia demanat un interviu:

— Allunyant-me del meu país, vaig perdre el tron quan era rei; ara que sóc pretendent, tinc més probabilitats com més me n'allunyo.

I com que el periodista no semblava haver comprès massa, el rei va fer aquesta comparació tan occidental.

— Tothom desitja tenir la seva dona ben a prop, però quan es té lluny, venen ganes d'agafar una amaní.

La personalitat de Grandi

En les recepcions que tenen lloc al marge de la conferència naval de Londres, l'admiració de totes les ladies és per Grandi, el subsecretari d'Estat al Ministeri d'Afers estrangers d'Itàlia, típus mediterrani per excel·lència.

En canvi els gentlemen s'interessen més per homes com Wakatsuki, el delegat japonès, amable com tots els diplomàtics del seu país.

— Wakatsuki està en una difícil situació — explicava un, senyor anglès a una jove lady, abans de les eleccions japoneses que tingueren lloc el 20 del mes de febrer passat. Quan se'n va anar del seu país, el poble el va anar a acomiadar i el va cobrir de flors. Els canons disparaven salves en honor seu. Però des del punt de vista parlamentari la seva posició no és gaire forta. La cambra japonesa comprèn tres partits: El Seiyukai, conservador i tradicionalista; el partit Minseitō, centre esquerra, i el partit socialista, que s'ha desenvolupat extraordinàriament des de que es va instaurar el sufragi universal al Japó. Wakatsuki és líder del partit Minseitō i era president del Consell de Ministres abans del cap de govern actual Hamaguchi. Aquest, si està encara al poder, és perquè va dissoldre la Cambra en el moment en què anava a caure. I les eleccions estan convocades per finals de febrer. Si Wakatsuki torna de Londres havent cedit en la qüestió del desarmament, el vell partit Seiyukai tindrà una gran arma davant del cos electoral. En canvi, si manté les forces navals del seu país, seran els socialistes qui atacaran el partit Minseitō...

Però la lady a qui anava dirigida aquesta explicació estava distreta contemplant a Grandi.

— Realment — va murmurar per posar un comentari final — la vida no és pas de color de rosa entre la gent de raça groga.

El "vell borratxo" de Stimson

En la mateixa recepció Stimson estava parlant amb Briand.

— Jo tenia un lloc molt bonic — explicava — que parlava anglès, espanyol i xinès. Però es deia «Old Drunkard», vell borratxo, i no parava mai de dir el seu nom amb uns crits que esferien. Així quan vaig arribar a poder vaig haver de desfer-me'n. No estava bé que a casa hi hagués un vell borratxo, i el vaig regalar al jardí zoològic de Washington. Desgraciadament Old Drunkard és un humorista i cridava a tots els visitants del jardí amb paraules poc amables. Quan algú es parava davant d'ell, de seguida es posava a cridar el seu propi nom seguit d'una sèrie d'insults en les tres llengües que coneixia a fi que tothom el pogués entendre. I aquest matí he rebut una carta notificant-me que acabava d'armar un escàndol tan formidable que s'havien vist obligats a tancar-lo en una sala especial del Zoo.

Una conversa amb Angel Pestaña

Dintre uns quants anys, quan llegirem la història del martirologi sindicalista barceloní, ens semblarà un somni que a principis del segle xx hagi pogut ésser perseguida una idea amb tant d'acarnissament. Encara que Espanya no ha resolt mai cap problema de llibertat, bé caldrà inclinar-se, en aquest cas com en altres, a les exigències del temps. Arreu del món els patrons se sindiquen i formen grans Cartells internacionals. Els sindicats obrers han precedit els sindicats de patrons i aquestes associacions han contribuït a organitzar la producció.

Mentre l'Oficina Internacional del Treball, de Ginebra, presenta les xifres d'obres sindicats de cada país com un exponent d'organització industrial i una garantia de pau, a Barcelona el nom sindicalisme ha

estat fins ara com una detonació. I mentre hi ha entre nosaltres homes de l'extrema dreta que presenten el sindicalisme com un producte infernal, Pius XI, en un dels documents de condemna de l'Acció Francesa, fa al·lusió a aquest furor antisindical que té per objecte, diu, el retorn a l'esclavitud.

Crec que la llibertat de premsa i el parlar amb franquesa, sense fer demagògia d'esquerra ni de dreta, podria contribuir a esborrar el cartell tendencios que ens presenta l'obrer barceloní amb un ganivet a les dents i una bomba a cada mà. I si la campanya tendenciosa contra les organitzacions obreres continua, caldrà preguntar: A qui interessa? A qui aprofita? Caldrà demanar als patrons si encara es fan la il·lusió que ni l'Estat ni l'obrer han d'intervenir en la seva fàbrica. Es de creure que ara que la Dictadura ha intervingut, sovint d'una manera vexant i arbitrària, en les indústries, els patrons hauran perdut l'orgull individualista i hauran après de col·laborar amb els obrers i l'Estat en l'organització del treball.

A títol d'informació, per si algú ho ignorava, el periodista es permetrà comunicar que, després d'una conversa amb Angel Pestaña, pot assegurar que el sindicalisme barceloní no ha mort. I quan dic sindicalisme, vull dir allò que feia tanta por: l'Unió. El senyor Esteve que no té cap mena de fe anirà observant que la Dictadura no ha mort cap idea. Després d'un hivern llarguissim tot torna a brotar: tots els arbres semblen més corpulents i tenen les arrels més fondes: El sindicalisme, el catalanisme, el republicanisme: tres idees de llibertat.

Si el senyor Esteve em digués que caldrà pendre precaucions li respondria que la primera precaució que s'ha de pendre és no tractar els obrers sindicats com uns pàries. Això implica una moral i una tàctica que ha de consistir a no ignorar-los, no acorralar-los i, sobretot, a no jugar-hi. Si davant d'uns sindicats obrers no sabem jugar a policies i sometents, ens farem mal tots.

Contemplant el líder sindicalista Angel Pestaña a la seva modesta cambra-dormitori i gabinet de treball del carrer de Sant Jeroni, tan freqüentat per la policia, he pensat en la situació d'aquest home que, sense l'aparatositat de tants altres, pot tenir una influència decisiva en la vida del nostre poble.

— La nostra organització — m'ha dit Pestaña — compta actualment a Barcelona amb cinquanta mil homes.

Us prego que mediteu un moment si hi ha a Barcelona cap persona que pugui alçar cinquanta mil homes.

El sindicalisme es reorganitza ràpidament. Durant la Dictadura han estat mantinguts els quadros, l'estructura de l'organització. Per això ara només compta amb cinquanta mil homes, xifra que aviat, se'm diu, serà triplicada. A la resta d'Espanya la Confederació General del Treball només hi té deu mil associats. Durant la Dictadura, la persecució va començar l'endemà de l'atemptat de la Riera Alta que va costar la vida al botxí, fet del qual els diaris no varen poder donar compte.

Creu Pestaña que la feina de reorganització serà ràpida perquè la moral de la gent és excel·lent. Les dues reunions de diumenge han estat molt concorregudes — diu Pestaña — i si ens hagués estat possible anunciar-les, els dos locals haurien estat insuficients.

— Sí, sí. Les hem fetes amb permís del governador.

Hem parlat extensament de la situació política.

— El que més ens ha preocupat aquests

dies — diu Pestaña — són certes reunions que han estat interpretades com un intent d'establir una segona dictadura.

Senzillament, ens han preocupat perquè, si podem, ens oposarem que tot allò torni. És un propòsit decidit.

— I per què no vau oposar-vos al cop d'Estat de l'any 23? Llavors teníeu més força que ara.

— Estàvem desmoralitzats per la fatiga d'una lluita. Hi havia, a més, el factor sorpresa. Ningú no creia que tornés l'època dels «pronunciamientos». No teníem experiència. Ara no ens deixarem sorprendre.

Els sindicats no faran política perquè dintre aquesta gran massa hi ha tots els matisos imaginables i seria impossible de conciliar-los. Però quan els que manen se surtin de la llei — m'ha vingut a dir Pestaña — els sindicats intentaran defensar-se com ho farien els partits si podien. Els sindicats no volen la violència. La història de les violències de l'altre període demostraria que els sindicats varen ésser provocats.

— La tàctica de provocació — diu Pestaña — ha de cessar. És la cosa que més ens exaspera. Ara mateix un amic nostre, Angel Bueso, ha estat víctima d'una emboscada d'estil antic. El fet va ocórrer poc després de la caiguda de la Dictadura quan a Barcelona gairebé no hi havia autoritat i començaven d'agitar-se elements estranys.

Mentre Angel Bueso era al treball va presentar-se un home a can Bueso dient que era recader de Mataró. El suposat recader va deixar un paquet. Al cap d'una estona arribava la policia, feia un registre i trobava de seguida el paquet de Mataró. El paquet contenia dues bombes. Moments després, la policia detenía Bueso al taller on treballava. Tothom que coneixia Angel Bueso somriuria en sentir contar que Bueso guardava dues bombes. Certament, Bueso és comunista, però això, com dieu vós, no té més importància que ésser inscrit a la confraria del Roser. El comunista Bueso és un enemic convencent del terrorisme. Tothom ho sap, com tothom sap que és incapaç de manejar, no una bomba, sinó un senzill revòlver. Si li deien que hi ha una bomba en un local, fugiria tan de pressa, que probablement es trencaria una cama. Bueso és un excel·lent polemista, però no un home d'armes. Digueu això perquè és l'estricta veritat i contribueu a una obra de justícia. L'afer — tenència d'explosius — ha passat al jutjat militar. Us he citat aquest fet perquè és característic d'un procediment ja massa vell que exaspera la gent. La repetició i multiplicació d'aquesta mena de fets tornaria a fer reviuire la idea que és impossible viure dintre la legalitat.

Continuem parlant de política. Fa constar que els obrers, que abans potser eren indiferents a la idea de República, s'interessen avui per aquesta forma de règim. Ens hem convençut — diu — que l'esforç per a la conservació del règim actual és causa de massa pertorbacions.

— I Lerroux?

— Està molt gastat i és un fet innegable que els joves se n'aparten.

Troba molt hàbil i admirable la posició de Sánchez Guerra des del punt de vista personal d'aquest senyor. Però ni ara, ni a València, ha obrat com un cabdill. Ell sabrà per què. Però si jo — diu — m'hagués trobat al seu lloc a València, i hagués tingut mig minut o uns segons de temps, en lloc de posar-me a disposició de la justícia, l'hauria aprofitat per fugir i reorganitzar la lluita.

— I el catalanisme?

— Ens interessa com una manifestació de llibertat. I fixeu-vos que la nostra organització és per principi federativa. El separatisme és una manifestació de protesta, com la nostra, contra l'absolutisme del poder central.

— Us interessen la República i el catalanisme, però no fareu gens de política?

— No podem. No obstant, estendrem el nostre camp d'acció cap a unes activitats que no se surten de la nostra incumbència. Per exemple: farem tot el possible per a obtenir l'ensenyament gratuït. Un obrer que guanyi vuit pessetes no pot portar els fills a cap col·legi perquè les despeses desnivellen massa el seu pressupost. Davant d'aquesta impossibilitat s'arronça d'espall i renuncia a la instrucció dels fills. Intervindrem també en les qüestions d'higiene, com piscines, banys, etc. I sobretot ens preocuparem seriosament del problema dels pisos i dels lloguers.

Una conversa amb Pestaña fa una excel·lent impressió. Diu el que vol dir i no més el que vol dir.

El líder sindicalista es conserva admirablement. Als polsos apunten uns quants cabells blancs, tres o quatre comptats. No obstant, els quaranta dos anys es veuen en aquella cara de místic macerada pel sofriment i per més de sis anys de presó. Pestaña sembla un frare que hagi baixat d'un quadre de Zurbarán.

Un armari llibreria i dues taules escriptori, una d'elles adossada a la finestra, omplen l'habitació. Al fons una cortina amaga un llit.

Abans d'anar-me'n contemplo un quadre penjat sobre una de les taules escriptori: És una tricornia titulada «Montjuïc». Va ésser editada per «L'Eveïl», de Ginebra, i «Tierra y Libertad». La silueta negra de la muntanya i el castell destaca sobre un cel vermell i tempestuós. A l'esquerra de l'espectador hi ha un capellà amb pitet, com un capellà francès, amb un punyal que regalima sang. A l'altra banda una mare i filla contemplen una renglera de cadàvers. Prop del primer cadàver hi ha un llibre que diu «Escuela Moderna». Al fons, sobre el mar, la llibertat, completament nua, avança amb els braços estesos i un tros de cadena a cada mà. A dalt a l'angle esquerra hi ha el retrat d'En Ferrer i Guàrdia.

Diu Pestaña que un policia volia trencar aquest quadre, però que durant tots els registres ha estat respectat.

MANUEL BRUNET

CALZADOS MINERVA

Sociedad Anónima

Via

Laietana, 30

Setmana Santa a Sevilla

Excursió acompanyada i a realitzar en un magnífic Autocar Pullman

baix la direcció de

VIAJES MARSANS, S. A.

Rambla de Canaletes, 2 i 4. - BARCELONA

QUINZE DIES DE DELICIÓS VIATGE PER ESPANYA

Preu per persona, tot inclòs: **990 pessetes**

Itinerari: Barcelona, Lleida, Saragossa, Calataiud, Monestir de Pedra, Alhama d'Aragó, Guadalajara, Madrid, Valdepenyes, Còrdova, Ecija, Sevilla, Granada, Baza, Múrcia, Elche, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona, Sitges i Barcelona.

SORTIDA: el 10 d'abril

PULLOVERS I SUETERS

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Feu fer els vostres gravats en la UNIÓN DE FOTOGRAVADORES

CORTS, 481 i Telèfon 33421

LES LLETRES

PETITA GEOGRAFIA

Europa. — Península occidental del continent asiàtic. Al damunt: els Alps, la tomba de Beethoven, la teoria de Galileu, París, l'església de Sant Pere, les obres de Miquel Àngel, la Cena de Leonardo, la immortalitat de Cèsar, el Hamlet, el Faust, els banys de mar, els tramvies, les ruïnes del Partenon, els Monts de Pietat, els pensaments de Voltaire, les novel·les de Dostoievski, el psicoanàlisi, el teatre, els concerts, els diaris, la ràdio, les plataformes giratòries, els reflectors, la Novena Simfonia i milers de camps de batalla.

El canal de Suez. — L'operació quirúrgica més important del món.

El Sahara. — Una cremada grossa de molts centenars de quilòmetres quadrats a la pell de la terra.

El Niàgara. — Per a ésser una meravella àdhuc pels americans l'aigua hauria de lliscar de baix a dalt.

El Pol nord. — Mortífera zona neutral. Memento etern. Punt final. La ditada de la Mort damunt la terra.

Els Alps suïssos. — El sostre d'Europa.

El Sena. — D'això en diu aigua! Que bé s'ha sabut escollir la ciutat que travessa l'Il·liscant.

L'Adriàtic. — El blau bressol de la Joia.

El Mediterrani. — La boca riallera, guardadora i fresca de la terra.

França. — Una part de París.

L'Himalaia. — El clatell de la terra.

Índia. — Un harem. Violat, fantàstic, feund. Per si sol, absolutament inepte.

Àsia. — La nostra misteriosa pàtria primitiva. El bressol de la humanitat, de la fe, de la cultura, l'origen de tots els santuaris, de tot treball, de totes les lluites. La nostra mare, que ens ha renegat. Àsia: la falda d'Europa. L'avantpassat de tot home blanc jueu enterrat en la terra d'Àsia.

El Caucas. — La pàtria primitiva de totes les races blanques. El Caucas amb les seves muntanyes de cinc mil metres d'alçària és la cambra d'infants de l'home blanc.

Holanda. — Una horta. (En la qual, en altre temps, va somiar Rembrandt.)

Londres. — Vuit milions d'homes. Llurs targetes de visita, l'una damunt de l'altra, farien dues torres Eiffel.

Kamtatka. — Un caramell.

Les illes polinèsies. — El cordó umbilical entre Àsia i Austràlia.

La Xampanya. — Una panera de raïms.

Xicago. — «El Basar, S. A.»

L'Estíria. — Número de mostra, il·lustrat, dels Alps (s'envia a domicili, gratis, a qui ho sol·licita).

Berlin. — Utopia d'aquell l'anyà futur, si és que un dia o altre s'acaba la guerra.

Mississipi. — Una mar, pròpiament. Més estimada, però, perquè és d'aigua dolça.

Califòrnia. — Exportació de raïgs de sol.

Milà. — El fresc de Leonardo. La catedral, la Scala i, a l'entorn, un París que parla italià.

El planell de Parma. — L'antesala de l'infinit.

Bolonya (amb la Universitat més antiga del món). — El bonet d'Europa.

El llac de Platten. — El romanç més bell d'Europa.

Els pujols de Toscana. — Els més mansos del món. Tan mansos que gairebé us pendrien el menjar de la mà.

Sibèria. — L'exageració.

Gènova. — El cementiri més bell del món, amb una ciutat antiga al fons.

La Península Ibèrica. — L'agost dels capellans, a Europa.

Francofort. — Bressol de Goethe — Versos de Heine — Filosofia de Schopenhauer — Bossa de Rothschild... del Main.

El Gulfstream. — El pols de l'Oceà.

El Vesubi. — Un histèric.

La marbrera de Carrara. — L'escriptori de Miquel Àngel.

Nàpols. — Una odalisca.

Venècia. — Com quan hom somia, i se n'adona.

La Riviera. — Una «chaise-longue».

Roma. — Una epopeia.

La Península Escandinava. — La nuca d'Europa.

El llac de Ginebra. — Rousseau, Voltaire i quants d'altres records intel·lectuals!

Aquest llac és tan culte com si hagués estat educat en un internat suís.

L'Elba. — Que en fa anar de molins i de fàbriques! S'escarrassa del matí al vespre, des d'allà on neix fins allà on mor. Aquest Elba tan treballador podria ésser posat com a patró als altres rius.

París. — París!

LADISLAUS LAKATOS
(traducció de l'alemany de Joan Alavedra)

Un exemple il·lustre d'auto-propaganda

Balzac deia d'ell mateix a Mme. Hanska, d'Estrangera, que és «tan indiferent a l'elogi com al blasme de les persones que no són els elegits del cor i sobretot a l'opinió del periodisme i, en general, d'allò que se'n diu el públic». Aquest fragment de correspondència no és pas una expressió isolada de la indiferència que Balzac afectava; se'n troben moltes d'altres en les seves cartes i en la seva obra, tant que el lector de bona fe s'hi enganyaria. Però han sorgit els erudits balzacians, que no perdonen detall ni detallat que de prop o de lluny faci referència al seu autor preferit. El vescomte Spoelberch de Lovenjoul, formant la més rica col·lecció balzaciana, Marcel Bouteron, el més assabentat, i d'altres encara han trobat desmentiments curiosos d'aquella actitud.

Així, per exemple, en *La Caricature* d'octubre de 1831 aparegué un article, signat pel comte Alexandre de B..., presentant *La peau de chagrin* on s'enumeren les qualitats d'aquesta obra «d'un alt abast de moral i filosofia», escrit en un estil «el més enlluernador». El comte no era altre que Balzac mateix. Per a la segona edició del mateix llibre, Balzac, sense fer-hi sortir el seu nom, naturalment, constata que «un èxit semblant enclou tots els elogis que no hem gosat atorgar a l'obra d'un amic».

En un article que restà manuscrit, a propòsit dels *Contes filosòfics*, Balzac escrivi aquests paràgrafs realment deliciosos: «He llegit en alguna banda que Déu posà Adam, el nomenclador, al món dient-li: *Vet-te aquí home!* ¿No es podria dir també que posà Balzac el contista al món dient-li: *Vet-te aquí conte?* I, en efecte, quin contista! Quina infatigable perseverança a pintar-ho tot, a atrevir-se a tot, a fustigar-ho tot! Com diseca el món aquest home! Quin annalista! Quina passió i quina sang freda!»

Un desnivell simptomàtic

Fa anys, Barcelona tenia fama d'ésser la introductora dels aires nous de cultura en les terres ibèriques. Per l'ampolla portolada catalana entraven a la Península tots els moderns corrents estètics, sociològics o literaris. Els catalans tenien anomenada d'avancats, d'inquiets i infadigables exploradors de la novetat profitosa i de l'ensenyament fructífer. Les nostres editorials produïen, tant en català com en castellà, les obres més sensacionals, les novetats de més importància i els llibres més seriosament científics. Erem, sense petulància, una mena de cervell deslligat de la resta del cos al qual l'unió les circumstàncies. Mentre a Madrid les promeses s'esforçaven a inundar — després d'una tongada de silenci tan sols torbada pels clams isolats dels homes del 98 —, tots els mercats avinents, entre ells el nostre, de baixa literatura pornogràfica, ací es traduïen bons estrangers, es feien col·leccions d'assaigs i biblioteques de cultura general, s'iniciaven edicions de clàssics i hom s'esmerçava, en conjunt, en una tasca seriosa i respectable, però no exempta d'audàcies i inquietuds.

Per Catalunya entraren a la Península els aires del Romanticisme, amb Piferrer, Quadrado, Balaguer, etc., la reacció del classicisme amb Cabanyes, la filosofia escocesa amb Llorens, i més tard, el modernisme, l'impressionisme, Ibsen, Nietzsche, Maeterlinck, introduïts per *L'Avenç* i *Jovenut*, tota una sèrie de lluites audaces que prenen encara més relleu si comparem l'estat de la cultura general d'aleshores amb el que ara ens envanim d'haver assolit.

Aquesta superioritat, aquesta primàcia, avui s'han capgirat. Segueix el moviment bibliogràfic de Madrid i el de Barcelona, i cada dia em veig obligat a constatar l'avanç de posicions, la febre productora, la dignitat en les seleccions, la inquietud de la novetat, l'audàcia en les nobles recerques, el liberalisme que van guanyant les edicions madrilenyes. Fou el coratjós exemple de la *Revista de Occidente* amb Ortega i Gasset, un dels homes més admirables com a pensador i com a propulsor que té aquella literatura, el que donà l'impetuosa? Cal tan sols repassar l'índex de publicacions de la citada revista per a convèncer-se de la seva importància: les obres de Spengler, de Sombart, de Messer, de Waldo Frank, de Simmel, Keyserling, Uexküll, Mex Scheler, Driesch, Yung i tants altres, amb temes científics i no obstant vivents i apassionats, fan costat a les edicions, en altres cases, de les obres de Bernard Shaw, de Freud i de Wells, per no esmentar sinó tres noms de ben divers significat. Què podem oposar, també, nosaltres, a la producció de la moderníssima literatura espanyola? Els mateixos noms avantguardistes de Salinas, Alberti, Giménez Caballero, Jarnés, Ayala, Espina, García Lorca, duen amb ells una tasca positiva i valuosa de la qual cap dels nostres agressius sobrealistes escadussers no pot encara gloriarse.

Una altra cosa a constatar. Enfront dels lliures horitzons de la bibliografia castellana, nosaltres hem mantingut una restricció de temes i de tons que fa saltar de la literatura imaginativa o lírica a l'alta erudició o a la difusió de temes massa exclusivament històrica, com ara darrerament s'ha fet amb una certa assiduitat i una habitual intel·ligència. Per contrast, el nostre ambient esdevé resclosit, poruc, tímid i mancat d'iniciatives.

Així, si les editorials de Madrid han donat a conèixer noms ben interessants de tractadistes sobre sociologia, dret polític, sexualitat, etc., com Marañón, Jiménez Asúa, Noguera, ací aquests temes, susceptibles d'interessar un vast sector de públic que, de fet, n'és comprador en les obres madrilenyes, no troben cap editor que els protegeixi i els llençi. Ja no parlo tan sols de la producció exclusivament en català: l'edició barcelonina en castellà, abans tan important, s'ha reduït a la producció en sèrie de novel·les blanques, a la publicació coincident, per tres o quatre cases ben importants, de monumentals geografies o tractats de zoologia o etnografia, i a les col·leccions de manuals tècnics d'enginyeria, medicina, etc. Serà tot això culpa del públic? És un analfabetisme de segon grau el que motiva que aquest cerqui tan sols obres amb força gravats, o novel·les sense suc ni bruc, o els tractats que necessita estrictament per a la seva professió? La febre de traduccions s'ha concretat a la novella i encara, en aquest ram, s'han comès alguns errors, principalment un excés de traduccions del francès, en forçat negligència dels altres idiomes, que ara tot just comença a subsanar-se. Així i tot, fins creient que tenim de

fer-nos una cultura bàsica i que ens cal anar-nos creant metòdicament una bibliografia catalana amb les obres mundials de la literatura, és ben lamentable constatar que una ciutat amb menor densitat de població que la nostra ens passa al davant en les literatures estrangeres, que les obres dels moderns russos, dels novel·listes americans, dels alemanys, sigui llençada tota des de Madrid en edicions cada vegada més conscients i ben orientades. Ja no pretenc que ací donin els noms fonamentals del pensament modern, com a Madrid, perquè una de les coses que ens en priven és la nostra repugnància invencible per als llibres cars, però no és vergonyós i grotesc que, després d'haver proclamat un sector d'opinió la seva adhesió explícita al mestratge de Pi i Margall, la seva obra fonamental, *Las Nacionalidades* hagi estat ara reeditada per una casa madrilenya?

Són molt respectables i mereixedors d'escalf i d'encoratjament els esforços de la Fundació Bernat Metge, de l'Editorial Barcino, de les Edicions Proa, de la Llibreria Catalònia, de Les Ales Esteves, i sobretot cal reconèixer que són esforços necessaris perquè ens doten d'uns instruments bàsics de cultura que lentament adquirim, però això no vol dir que hàgim de renunciar a l'amor del risc, de l'aventura, a la curiositat, que abans feien l'honor dels nostres intel·lectuals i donaven nom a les editorials catalanes. Ens cal una revista on tots els assaigs tinguin estatge, una publicació vivent i ampla que no hagi de menar una vida llanguida i intermitent com les que ara tenim, que s'han anat reduint, per renunciacions, cada vegada més el camp i han anul·lat l'interès amb el qual les seguia el públic intel·lectual una mica enciclopèdic que és el que dona vida a totes les cultures amb el seu escalf constant i anònim. Obres com les de Marañón i Jiménez Asúa, per exemple, contribucions serioses i modernes a la sexologia i a l'eugenesia, — temes que ací semblen tabú en tots els nostres camps culturals —, a Barcelona potser no haurien trobat editor.

I per acabar, un aclariment que em sembla ben innecessari, però que pot servir per a anul·lar còmodes acusacions i possibles desviacions fàcils i sonores de l'afèr que ens interessa: en tot moment, les meves preferències ideals i els meus sentiments em fan rebutjar igual els embaucats confosmes com els derrotismes amargats i injustos. M'ha semblat millor creure sempre que la veritat deu ésser advertida francament, en profit dels motius col·lectius que posen un lligam invisible i tàcit per damunt de totes les divergències i de tots els apassionaments.

RAFAEL TASIS I MARCA

VARIETATS

Hí veuen més quatre ulls

Tots si fa no fa recordem que quan Francis Carco va publicar *Printemps d'Espagne*, s'alçà un chor de marmarous planyívols els uns, indignats d'altres (la majoria).

Doncs bé sota el títol *A l'aventure*, acaba d'aparèixer la traducció francesa de *La busca de Pío Baroja*, amb el subtítol *Les bas-fonds de Madrid*, i amb una faixa que promet: *Ce que Carco n'a pas vu en Espagne*.

Els que coneguin l'obra de l'escriptor francès i la de l'espanyol, no intentaran — penssem — complementar el que diu l'una amb el que relata l'altra.

Però tanmateix és curiós d'observar que un escriptor blasmat en aquest cantó de Pireneus per haver vist massa coses, sigui invocat com no havent-ne vist prou encara.

L'etern retorn

D'una carta que Goethe dirigí al seu amic Zelter el 30 d'octubre de 1808, reproduïm aquest tros que no manca encara d'actualitat:

«Tot en aquest moment s'escorre cap a l'informe i a l'amor. Ningú no vol comprendre que el *processus* per excel·lència, en la naturalesa i en l'Art, és la determinació i, en cada ésser determinat, el caràcter específic: és per això que tota cosa individual pot pendre i conservar la seva importància particular. No hi ha cap art a deixar-se anar a la seva manera, segons el seu humor i la comoditat del seu talent individual».

«La gran dissort en això és que el caprici, com que no té en ell mateix cap suport, cap llei, acaba per degenerar tard o aviat en malenconia i mal humor... Per la resta, no mancaran mai lectors per extasiar-se i inclinar-se davant aquesta mena d'obres, perquè el públic queda agraït a qualsevol que es proposi de fer-li rodar el cap».

Un deixeble de Jaume Brossa

L'engrescament per la biografia persisteix a tot arreu i en alguns llocs, Alemanya per exemple, encara s'accentua. A més a més de Ludwig, l'escriptor austríac Zweig són dos cultivadors dels gèneres els noms dels quals han travessat més aviat les fronteres en forma de traduccions. Però si el primer fa biografia documentada, el segon es deixa anar a una mena de crítica impressionista en un estil discursiu gens fatigós de llegir.

El nom de Stefan Zweig no és desconegut dels lectors catalans havent estat traduïda una obra seva, *Amok*, al català. El que no és tan conegut, i per això ho diem, és que Zweig, amb l'ajuda d'un diccionari, llegí el pròleg de la traducció catalana. Zweig havia conegut Jaume Brossa, i aquest li havia ensenyat les primeres nocions de català.

Avui l'avi
ha portat Ovomaltina

La joventut creu que el gaudir de bona salut és una cosa ben natural; els vells, en canvi, saben apreciar-la. Però les persones experimentades donen Ovomaltina a llurs fills o a llurs nets; car volen veure's sans i forts i ben armats contra les vicissituds de la vida. L'home fort és optimista i estima la vida que és la dot dels qui tenen bona salut.

El nombre de les persones de constitució malalissa és ben petit, comparativament al d'aquelles al-

tres qui malméien llur salut per una alimentació impròpia o un gènere de vida irregular. «Ens emmetzinem amb melzines cares, per curar-nos amb melzines cares», digué un literat. Si, enlloc d'això, preneu Ovomaltina, aquest fortificant natural concentrat a base d'ous, llet, malta i cacau, us permetrà de suportar la vostra tasca diària, per feixuga que sigui sense fatiga, mantindrà l'equilibri de les vostres forces i us preservarà de malalties persistents.

Una tassa

d' **OVOMALTINA**

al desdèjuni

crea sang, múscles i nirvis.

Llaunes de 250 i 500 grams a les farmàcies i drogueries.

Fabricants: Dr. A. Wander, S. A. - BERNA (Suïssa)

Emili Vallès
Diccionari de Barbarismes del Català modern

Preu: 6 pessetes

Administració i venda:

LLIBRERIA CATALÒNIA

Plaça de Catalunya, 17. - Barcelona

CANISERIA
FITÓ
BARCELONA

NOVETATS EN

PIJAMES

Jaume I, 11

Tel. 11655

LA SETMANA QUE VE SORTIRA EL LLIBRE DE L'ANY...

ELS EXILIATS DE LA DICTADURA

Reportatges i testimonis per FRANCESC MADRID

La vida de Miquel de Unamuno, Francesc Macià, Blasco Ibàñez, Santiago Alba, Ortega y Gasset, Rodrigo Soriano i d'altres líders polítics i socials a París.

Preu: 4 pessetes

**BRILLANTS
TOTS TAMANY
I QUALITATS**

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

COL·LECCIÓ POPULAR
LES ALES ESTESES

Dissabte sortirà el Primer Premi del Concurs de novel·les de «Les Ales Esteves»

PAGINES D'UN ADOLESCENT

Per XAVIER BENGUEREL 1 Pesseta

I E L T E A T R E

Una opereta i una comèdia

Si per expressar que el cel i el mar d'un país són molt blaus, diem que: *és un cel més blau que tots els mars, i un mar més blau que tots els cels*, és ben segur que el nostre company, per rodaron que sigui, anirà esmaperdut. Però si afegim que es tracta del cel i del mar d'una dolça terra, el company, per mica rodaron que sigui ja començarà a donar-se per entès. Si, mentrestant, s'ou *La mort de l'escola* i una eixerida normandesa s'exclama: *At, la mare del Tano!*, el dubte ja no és possible.

I si això passa a Normandia, prop d'un hostal, en temps de la guerra, i s'hi troba un voluntari català simpàtic, un capità antipàtic i una bonica noia normandesa i se sent música de sardanes i els soldats canten la *Madelon*, és inevitable que s'enamorin el català i la normandesa—mentre la música va fent *trimfilatrimfila, la-la-ra-la, la-la, trimfila i se'n va*—i el capità es rosegui els punys de ràbia i de gelosia. I també és inevitable que una altra normandesa s'enamori d'un negre molt trempat i que toca la corneta.

Però la guerra també té el seu costat tràgic. Ho diu ben clar un pobre boig que va cantant: *sota terra, ssoottaa tteerraa, la terra és meua, és meua, eess mmeeuuaa! pobre-la terra!*

I d'aquesta faisó—no sabríem explicar-nos d'altra manera—va seguint aquesta obra la part tràgica de la qual culmina en una trinxera el dia de l'armistici en el precís moment que un soldat s'esgargameja damanant aire i vida, vida i aire, fins que mor.

L'obra s'acaba bé. El català i la normandesa es casen, mentre el traïdor s'espenya els morros perquè no té la Legió d'Honor ni la noia, que són pel voluntari català. La cortina es clou al compàs solemne de *La Marsellesa* i d'uns quants punts de *La Madelon*, barrejats amb uns quants de sardana.

La lletra de *La Legió d'honor* pertany a un ordre que, fins ara, havíem cregut que estava definitivament bandejat dels nostres escenaris. Però es veu que sempre hi ha un senyor que s'entesta a fer-nos quedar malament. Ni val la pena d'esquinçar-se les vestidures.

Només lamentem que un músic intel·ligent com és Martínez Valls, una empresa decidida i un estol entusiasta, col·laborin en un llibre que no admet un pitjor.

Miquel Duran i Tortajada, periodista barceloní, ha pres una comèdia francesa de fa

Llimona en el pinyol del tercer acte

uns quants anys, ha traduït, retallat, afegit, refòs, deslligat i lligat i ja tenim *Parents, amics i coneguts* al teatre del carrer de Casp.

Una mort fingida, un testament al·liconador, uns parents com al teatre solen ésser els parents que esperen una herència. Embolics, sessions, exclamacions, amors naxents i amors ponents.

Miquel Duran de València pot estar satisfet. Una vegada més ha tingut ocasió de demostrar-nos que és un hàbil periodista i un escriptor correcte.

Amb aquestes bones qualitats i uns bons actors còmics, el senyor Miquel Duran de València ens ha fet passar tres hores divertides.

R. P.

El Clown Benigani

Com tots els homes tristos i fantasistes, el dibuixant Benigani ha sentit sempre una atracció irresistible per l'ofici de clown. Ja de jove, quan els seus amics li feien elogis de les seves activitats de dibuixant, Benigani responia sense entusiasme.

—Prou, però no és pas això el que m'interessa. Jo voldria ésser clown...

Benigani, com a bon humorista professional, és un mica més aviat ensopeit. Va anar a la guerra d'Àfrica i com que va fer uns actes molt heroics, li varen donar dues medalles, una d'elles retribuida amb el sou permanent de vint-i-cinc pessetes mensuals. D'això ja fa dos anys i, a hores d'ara, Benigani encara no ha anat a cobrar ni una sola vegada.

—No hi penso—diu ell—. Em ve tant de nou!

La vida de Benigani és molt accidentada. Ha fet una mica de tot. Els arbres de la Rambla l'han vist a totes les hores. Amb preferència, a la matinada. Perquè a Benigani, naturalment, li agrada anar a dormir tard. En aquest sentit, ha arribat a fer veritables filigranes. Un dia es va ficar al llit tan tard, que ja eren les nou del vespre. El nostre home havia donat el tomb complet al nostre sistema social de la dormida.

Ara, Benigani és feliç. Ja no ha de dibuixar per força i no s'ha de posar a la mercè d'aquells anunciants que cultiven idees pròpies.

—Aqui m'hi posarà la figura de la Justícia aguantant un parell de mitjons de la meua marca...

No. Això s'ha acabat. Benigani és feliç perquè pot fer de clown. Va per aquests mons de Déu amb la *troupe* de l'Alady. En aquest conjunt hi van també una colla de girls alemanyes que fan molt bonic. Benigani fa els projectes de vestits, pinta les decoracions i... surt a l'escenari a fer riure. Ja l'hi havia dit el seu amic Alady.

—Tu seràs el director artístic i, després, tot el que vulguis...

Benigani no té cap número assajat, preparat amb un cert compte. No. Benigani improvisa. Mentre els seus companys treballen, ell volta per entre caixes vestit amb una granota de tramoista. Per tota caracterització, es posa un d'aquells bigotassos tan típics dels seus ninots. De tant en tant, Benigani té una idea lluminosa, i surt a l'escenari. Tant li fa que els altres estiguin fent un número o no. Benigani prescindeix d'aquestes peteses i tira al dret. A Girona, per exemple, va fer el següent:

Alady i les seves girls executaven una sèrie de ballets. Cada vegada que es canviava la ferma, era qüestió de clavar-la a terra amb un clau. Aquesta maniobra, naturalment, s'havia de fer d'una manera dissimu-

lada per al públic, o sigui, que l'obrer encarregat de la feina s'havia de col·locar entre la ferma i la cortina del fons.

Benigani va venir a revolucionar aquest ritme normalíssim de la tramoia. Va agafar el clau i el martell, va sortir pel primer terme de l'escenari, i va clavar el seu clau amb un impudor exemplar. Feta aquesta

feina, va desaparèixer discretament. Al segon canvi, nova sortida de Benigani i repetició del mateix truc. El públic ja va començar a divertir-se amb aquell tramoista dels bigotassos que complia la seva obligació amb tanta serietat i la tercera aparició de Benigani va ésser rebuda amb una riallada general. Aleshores el nostre home s'acosta, molt digne, fins a la bateria i diu, adreçant-se als espectadors:

—Senyors, jo he vingut aquí a treballar i no pas a fer riure!

Aquesta sortida és digna d'un clown de tot primer ordre. Doncs bé: de coses com aquesta, Benigani en fa una cada nit.

CODORNIU

LA MUSICA

ELOGI DEL SAXOFON

Una mica tard, és veritat—i me n'he d'excusar—prenc la defensa d'aquest noble instrument que ha estat objecte d'atacs desconsiderats, en ocasió d'haver figurat en el nou acoblament instrumental que jo proposava per a la *Sardana*, en una composició meua d'aquest nom. Crítics prestigiosos de casa nostra l'han titllat d'instrument *pseudo-negre*, apuntant el gest d'esquinçar-se una mica les vestidures en veure'l figurar al costat de les nostres bucòliques xirimies—no menys nobles, és cert—la tenora i el tiple de l'Empordà.

No caldrà recordar a cap *blanc* de sentit comú, em sembla, que *negre* ni *pseudo-negre* no poden emprar-se en un sentit de desqualificació per aquest instrument ni per cap cosa! (Els pobles que pateixen set de justícia tenen obligació d'oblidar menys que els altres aquestes coses.)

Però hem dit *pseudo-negre*. En efecte: tothom sap que ha estat el genial Adolph Sax, de qui duu el nom, l'inventor d'aquest instrument. No caldrà insistir, doncs. Però si que valdrà tal vegada la pena de recordar l'entusiasme amb què un mestre de la instrumentació com Hector Berlioz acollia M. Sax de Brusselles i al seu instrument cap allà al 1840. Sense l'entusiasme actiu d'un Berlioz, el pobre M. Sax no hauria probablement pas pogut reunir els cabals que necessitava per construir la família sencera dels saxofons; avui, tal vegada, aquell instrument de metall amb tub del clarinet figuraria en el catàleg de Mahillon en la secció de curiositats del museu instrumental de Brusselles.

Ara no. És cert que el saxofon han portat, d'aleshores ençà, una vida obscura i subalterna en el si de les *bandes* militars d'alguns països, especialment dels meridionals. Semblava que no s'havia de complir aquella prometença d'un esdevenidor brillant dintre el conjunt dels instruments de l'orquestra simfònica que Berlioz havia profetitzat per l'instrument de M. Sax. Han estat els negres, habilitíssims artistes instrumentals, qui han posat en evidència i han fet triomfar les qualitats que Berlioz descorbia admirat, ja fa a la vora d'un segle, en aquest instrument extraordinari. Honor als negres, doncs!

Tot això ho sap tothom i gairebé m'hauria d'excusar de fer-ne esment. Però ja que se me'n brinda l'ocasió, tinc la satisfacció de fer constar avui un detall nou de la tècnica d'aquest instrument que sembla que els negres són els únics a conèixer. L'ignora el mateix Riemann i, a la *suïta*, tots els tractadistes que s'han ocupat després d'ell del saxofon.

El tub del saxofon no és solament un tub octavador, com pretenen els tractadistes, sinó *ahora* un tub quintador. Dit en altres termes: per augment de la pressió labial el saxofon no produeix únicament l'octava d'un so fonamental, sinó que també pot produir la duodécima. Això és més que una curiositat acústica desconcertant—com a tal l'abandonem als físics—és el secret de la tècnica d'execució dels grans saxofonistes.

Sóc deutor d'aquesta revelació a un excellent artista català, Francesc Casanoves, qui me n'ha fet una brillant demostració *ad oculos*, si es pot dir. Ell amplia per valor de tota una octava sencera la extensió de' saxofon Es-Alto en el registre agut! Aprofito aquesta ocasió per retre homenatge d'admiració a aquest extraordinari instrumentista nostre que encarna als meus ulls un tipus nou d'artista. És el tipus ideal de l'artista amic i aliat intel·ligent del compositor contemporani que aquest somia i algunes vegades, oh joia, troba realment de carn i ossos! No sabeu quina alegria produeix una troballa d'aquestes. L'excel·lència d'En Casanoves com a saxofonista, flautista i clarinetista destrueix definitivament la llegenda tenaç del llavi esclau d'un sol instrument. L'emboadura del saxofon no li fa *malbé* el llavi per a la flauta, ni viceversa. L'execució del *veloc tremolo* de llengua, el *Flutterzunge* dels alemanys, que ell domina a la perfecció no solament en la flauta, sinó també en el clarinet—fet declarat encara impossible per tants de clarinetistes—i àdhuc en el saxofon (!), no té evidentment el més petit efecte nociu per a la seguretat del seu llavi.

Vet ací, doncs, que aquest jove artista barceloní ve a corroborar novament i d'una manera brillant la raó que assisteix als autors contemporanis. Schoenberg en primer lloc, que rebutgen enèrgicament ja fa anys aquelles llegendes d'una rutina obstinada, enviant-les a formar part del capítol de les supersticions que la tècnica i la intel·ligència dels solistes d'*élite* han anat vençant a través de la història dels instruments musicals. Els que hem tingut l'honor de fer música amb solistes catalans i els podem comparar amb els d'altres països sabem les dots d'instintiva musicalitat, d'intuïció i d'intel·ligència que posaran els nostres instrumentistes per damunt dels millors del món el dia que una posició social digna de la missió que han de complir no els condemní, com ara, a fer del art un ofici mercenari. No ens pot sorprendre, en definitiva, que sigui de Catalunya, terra de grans artistes dels instruments, d'on surti un artista que serà mestre i model de la generació de solistes de *camera* que s'acosta. Honor, doncs, al triple artista Casanoves!

Què hi fa que el saxofon faci sentir la seva veu tan àgil i tan expressiva, gairebé exclusivament encara, en el local *ouvert la nuit*? Qui que tingui cara i ulls en deduiria una desqualificació del saxofon? El criteri de valoració d'un instrument és únicament el seu estat d'evolució tècnica. En aquest aspecte el saxofon es pot posar al costat dels instruments més evolucionats del grup de vent de l'orquestra simfònica. En aquest mateix aspecte, per exemple, és avui infinitament superior als nostres bells instruments populars empordanesos, a l'evolució tècnica del quals, deguda a la iniciativa del nostre il·lustre Lamote de Grignon, assistim amb l'entusiasme i l'interès més vius que us puguem imaginar.

ROBERT GERHARD

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER

Avui, dijous, tarda i nit: Colossals funcions.

Gran èxit dels populars clowns:

Germans Ferroni

Completaran el programa: P. LEE and C.º, Alie. Monna, Julius Furst, Les Powel's, Les 4 Christians, Trio Ajax, The Spadoni Sisters.

TEATRE NOU

Gran Companyia de sarsuela castellana i catalana de G. Camarasa Sort

AVUI, DIJOURS, I TOTS ELS DIES

L'ÈXIT DE

La Legió d'honor

Teatre Olesa

Olesa de Montserrat

Temporada de Quaresma de 1930. 4 grans representacions de la

Passió, Mort i Resurrecció de Nostre Senyor Jesucrist

dies 16, 23 i 30 de març i 6 d'abril, hores: de 10 a 12 matí i de 2 a 5 de la tarda.

Milers de forasters vénen a veure «La Passió», d'Olesa, que constitueix un dels espectacles més típics i és tradicionalment conegut des de mitjans del segle passat.

Concessions especials de les Companyies F. C. Catalans i del Nord.

Encàrrecs localitats, al mateix local, telèfon 14-Olesa.

Josefina Baker al Principal Palace

Quan la famosa estrella negra va debutar a Berlín, l'any passat, un crític va escriure el següent: «La Baker és una fruita exòtica que s'han menjat a París, i aquí no més ens en han enviat les peülies.»

Per bé que una mica exagerada, aquesta opinió del crític berlinès no deixa de respondre a un gran fons de veritat. És evident que Josefina Baker, despullada de l'enorme prestigi que li ha donat la seva sensacional actuació de París, queda una artista molt apreciable, de gran categoria, però que no respon a la fama exorbitant que s'ha donat a la seva figura.

Josefina Baker va tenir la gran sort de caure a París en el punt dolç de la revelació del jazz, i de l'admiració incondicional per a l'art negre, la música negra, i per tot el que tingüés un aire decorativament exòtic. La Baker, de fet, es va convertir en una mena de símbol de la nova sensibilitat. Els literats i els pintors d'idees avançades no es van pas estar de proclamar-ho ben alt. Per un moment, les cames d'aquesta noia de la Martinica van resumir les aspiracions d'una sèrie d'esnobismes i van plasmar d'una manera sòlida la difusa admiració pel disc, pels cocktails, per l'anunci lluminós i per la movimentada simfonia dels rascacels. A Josefina Baker li van penjar tot això a l'esquena i ella va saber-ho portar amb una certa gràcia. És per això que la seva personalitat va agafar unes proporcions sensacionals, i el seu nom es va escampar per tot el món disparat per l'altaveu potentíssim de la Torre Eiffel.

Tot això passava en 1925 i 1926. Actualment, Josefina Baker segueix vivint de les sobres del seu triomf i a quatre anys de distància, encara ha pogut fer reviu amb

una certa intensitat, des de l'escenari del Principal Palace, el ressò d'aquella època de *féerie*. A mesura que el temps vagi passant, Josefina anirà perdent de mica en mica els trossos del vestit meravellós que li va ofrenar tan gentilment la ciutat de París. Cada vegada desapareix una mica més la dona símbol i ens anem trobant davant de l'artista neta i pelada. El dia que aquest miratge s'hagi extingit totalment, la Baker apareixerà molt desarmada sota la llum crua de la bateria.

Josefina ha tingut un gran èxit de públic, a Barcelona. Exit de curiositat, en primer terme, i èxit personal, després. No han pas mancat—encara!—els espectadors que han presenciat el seu treball amb estupor i s'han escandalitzat en nom d'uns gustos i d'uns sentiments de l'Exposició del 88. No obstant, hom li ha agraït la bona fe, les ganes de complir que ha posat en el seu treball. La Baker no ha passat pas per l'escenari del Palace en pla de turista. Ha lluitat ferotgement la batalla amb el públic.

I ha guanyat. Ha guanyat, perquè en el fons del fons i malgrat tot, la Baker és una artista de debò.

El número que presenta és molt interessant i ens descobreix, per dir-ho així, totes les facetes del seu art. Des de la dansa, d'un primitivisme esbojarrat, de les bananes, fins a les seves cançons, que són un aspecte nou de les activitats de Josefina.

JOSEP MARIA PLANES

Teatre Català ROMEA

Companyia VILA-DAVÍ

Demà, divendres.

DIADA MARIA VILA

Funció en honor i a benefici de la primera actriu Maria Vila.

Tarda, a les cinc:

La filla del mar

Nit, a les deu. Estrena de

El crim de Vera Mirzewa

Tots els dijous i diumenges. Teatre d'Infants

La Princesa Blanca-Neus

TEATRE TALIA

Gran Companyia de vodevil i teatre modern

Avui, dijous, tarda, a les cinc. Representació popular de la famosa obra:

MAYA

Nit, a les deu i quart. Estrena del sainet realista en tres actes original de Lluís Capdevila i Agustí Collado:

La Dona, el Valent i el Marit

Acurada presentació. Decorat nou de Muela.

Demà, divendres tarda popular: «Maya». Dissabte, tarda a les quatre i quart «No jugis amb les dones» (estrena) i el gran diu vodevil: «El Pecat de les casades».

Nit i diumenge tarda i nit:

La Dona, el Valent i el Marit

Teatre Català Novetats

COMPANIA CATALANA

Direcció: C. Capdevila

Avui, tarda, espectacles per a infants.

L'obra mestra d'En Folch i Torres:

La Ventafocs

Nit, Tertulia Catalanista:

Parents, amics i coneguts

Llegiu l'anunci especial de

BROADWAY

Es despata a Comptaduria.

EL CINEMA

Un film de Sternberg

Quan un home, ja sigui per l'aplicació de fórmules rigorosament pensades, ja sigui en l'exaltació febril de la creació poètica, ha assolit engendrar, sobre un tema netament delimitat, una obra mestra, el més prudent per ell — adhuc per conservar el prestigi d'aquesta seva obra reeixida — és no tornar sobre el mateix assumpte, perquè atenent-nos a l'alternativa que acabem tot just de plantejar, difícilment la inspiració

torbat com una persona vivent. No pas que ella estigui sempre, com a actriu, a l'altura del seu company; al contrari: a una observació minuciosa — i nosaltres, que estàvem suspesos a ella, ens hi esmerçàvem — a estones ella no és prou apta, les seves actituds tenen una rigidesa esquemàtica que es repeteix massa! però ens ha torbat per l'estranya i puixant suggestió que es desprèn d'ella, de les seves fraccions, actituds,

EVELYN BRENT i GEORGE BANCROFT en «La Redada»

respon quan ja el motiu ha estat no sols escapat, sinó, com en el cas present, quasi exhaurit; i, quant a les fórmules pensades, deixen, podríem dir, la seva fecunditat en la seva primera aplicació; després semblen ja inaptes, si no és per produir fruits estèrils.

Ara bé, si no sols es reprèn el mateix motiu, sinó que a gràcies es reproduïxen idèntiques situacions i, ja que parlem de cinema, hom utilitza el mateix personal que en l'obra primària i decisiva, aleshores cal convenir que la juguesca és excessivament temerària. Qualsevol l'hauria perduda, però (i això diu millor que res l'extraordinari talent de l'autor de *La Redada*) Josef von Sternberg en aquest film l'ha guanyada i d'una manera que no accepta restriccions.

Pocs homes com Sternberg acusen un treball més personal i donen en la manera de procedir en la seva tasca una sensació més inconfusible de seguretat i precisió. Josef von Sternberg podia estar segur de la infalibilitat dels seus mètodes de treball, segur de triomfar de bell nou, més i més potent comptar amb George Bancroft, que aquí com en *La llei de l'hampa* — que és, el nostre lector ho deu haver endevinat, el film que al·ludim sense anomenar-lo al començament d'aquest comentari — l'eix entorn del qual giravolta, tensa i frenètica, l'acció.

De bell nou en el món de la violència, de les brownings, dels trets a frec de roba i d'aquella freda desprecupació davant la sang i la mort. Fa de bo respirar, tan tranquil, tan segur, des de la butaca, tot assistint a l'espectacle de tanta brutalitat. Però quantes virtuts, en la més forta acceptació del terme, entre aquesta gent; quin heroisme enfront del perill!

Es això, George Bancroft. Aquest actor aconsegueix, com Douglas, Victor McLaglen, donar tothora la impressió d'un caràcter sempre el mateix, homogeni. En tots els seus films treballa la mateixa personalitat. Ahir bandit, avui policia! És igual; Sternberg sap que ell té guanyada la partida. Interessar simpàticament el públic en la seva aventura. Perquè el públic, deixant de banda tot judici moral, tota justícia, no sap ben bé per què està incondicionalment de la part de George Bancroft, el qual, sense cap feblesa, superb, encarna un home que és un home en el sentit més superlatiu que pugui atribuir-se a aquest mot adjectiu.

I Evelyn Brent en aquest film ens ha

gestos i situacions magnífiques en les quals Sternberg ha volgut situar-la. Si tinguéssim en el nostre teatre un dona així. Només una dona així! Quina revolució. En l'escena en què a taula un dels comensals, embriac, fa la impertinent dissertació que li costa la vida, escena tractada d'una manera lluminosa que recorda les escenes de les Il·lotes a l'Òpera d'un film de Fred Niblo, és on Evelyn Brent llueix amb un esclat més magnífic, avassallador. Insistim sobre això, que a algú podrà semblar molt al marge de la crítica cinematogràfica, per creure, al contrari, com aquesta suposició és equivocada. La bellesa, volem dir aquella bellesa que és en aquells instants la d'Evelyn Brent, juga un paper decisiu en les impressions múltiples que es descorden en el nostre ànim, i sentim la presència d'ella amb tanta d'acuitat, si més no, que l'assassinat, l'embriaguesa desesperada de Bancroft, la malvestat, la contenció cínica de Povell.

El *scénario* no és net de febleses. Tan bones com són les escenes entre Evelyn Brent i Bancroft, sempre, potències que s'enfronten i s'arrisquen en perills pitjors de vegades que les trontzeigs, no hauria estat avantatjós que per aquest cop almenys el film no hagués acabat amb una història d'amor? No que ens entestem a creure Bancroft incapaç d'estovar-se enfront d'una dona de l'espècie d'Evelyn Brent, però sí que ens hauria plagut no veure'l, i al final justament, en aquesta tessitura, després d'haver escapat d'una manera massa providencial de la metralla.

Però això no compta davant la bellesa de la cinta, bastida amb tanta de ciència. Res d'inútil, ni una digressió, tot enfilant-se mutuament, provocant-se reciprocament. Ací cal parlar d'habilitat. D'humanitat cal parlar-ne en força moments. Però ara ens manca espai per detallar.

No direm que *La Redada* sigui superior a *La llei de l'hampa*, i no ho direm perquè tenim molts motius de creure el contrari; però sí que, oh paradoxa!, *La llei de l'hampa*, lluny d'espantar-nos el plaer d'aquesta novella obra, *La Redada*, ens ha plagut més potser del que realment val i això que creiem que val molt. Hi hem vist com la confirmació d'un talent i ha estat com la satisfacció de descobrir que no anàvem gens errats en admirar-lo.

J. PALAU

PANORAMA

La nostra darrera sessió

Encara que hàvem anunciat, considerant la llargària del programa, que aquesta vegada entràrem tot seguit en matèria, el primer número del programa que volíem oferir als adherits a la tasca que fem, era massa divertit perquè en atenció als retardataris esperéssim una estoneta, tot projectant com de costum la revista. Cal que no ho oblidin els nostres assidus, i diem això perquè sempre n'hi ha que s'impacienten veient la revista, que aquesta és projectada com a torna que diguéssim, és a dir, a manera de *simfonia*, preàmbul obligat en tota mena d'espectacles.

El número divertit, com diem, era el documental de consuetud que per variar i trencant el costum, aquesta vegada no era sobre qüestions zoològiques, sinó que consistia en una mena d'iconografia dels homes de la passada dictadura, cinta aquesta que resultà excessivament subversiva, a jutjar pels efectes que produí entre els espectadors. El marquès d'Alhucemas, sobretot, en aparèixer a la pantalla obtingué un èxit calorós. I és que el nostre públic, mal està el dir-ho nosaltres mateixos, és intel·ligent; té un sentit agut del pintoresc. Per què, per què, la realitat ultrapassa tantes vegades la ficció? Sense estrafer voluntàriament les persones oferint-les tal com són, el resultat que s'obté és, força vegades, superior al que mants *metteurs en scène* talentosos assolixen.

Decididament s'ha de cultivar l'escola russa: artistes *amateurs*.

El *Conte d'Edgar Poe* obtingué una excel·lent acollida. Ho prevíem. És que, deixant ara de banda tota discussió sobre avantguardisme, sobrerrealisme, puresa i podridura, aquesta cinta, considerada estrictament des del punt de vista visual, fa tan bo de veure, és tan plaent a la nostra pupilla l'espectacle d'aquelles formes mòbils, que sense necessitat de penetrar-la us corren i engresca. Tècnica gratuïta? Potser sí. Però és que l'art ha d'ésser sempre cosa seriosa, i no lliurar-se ni un moment al plaer d'un joc estèril i gracios?

Què lluny som d'aquesta acceptació en encarrar-nos amb *Avaricia*! Heus ací un film que és, d'una manera volguda, terriblement seriós; que es proposa, amb una tenacitat que molts han trobat excessiva, torbar els espectadors, obligar-los a pensar. I havia discrepància d'opinions durant la projecció. Els sobrerrealistes estaven en una irritació permanent; els bons vivents trobaven l'espectacle insuportable; la resta, la majoria, o bé miraven perplexos, encuriosits per un espectacle tan sensacionalment original en el món convencional i polític del cinema, o bé, guanyats per tanta puixança i lucidesa, profundament impressionats, admiraven.

Insuportable literatura a dels rètols. Cal aprendre de veure i de comprendre el film per ell mateix i fer cas omís d'una literatura, abjecta i pueril alhora, que malmet els millors moments dramàtics.

Un quadre del «Conte d'Edgar Poe»

Hem donat *Avaricia* tal com feia temps volíem. Hem guanyat una partida, una batalla en pro de la rehabilitació de l'espectacle cinematogràfic ací? No volem afirmar-ho.

Films històrics

Gaston Ravel, el realitzador de *Madame Récamier*, *El collar de la reina*, diu parlant dels films històrics: «Persisteix en la creença que les grans reconstitucions i les biografies novel·lades responen bé al gust del gran públic. Si, en cert moment, el film dit d'època estigué una mica desacreditat, certs realitzadors en foren la causa; remarcables quan tractaren temes referents a llur pròpia nació, prengueren amb la història dels altres països unes tals llibertats que l'espectador se'n sentí molest». Per reaccionar contra aquest estat de coses, Ravel assegura que no aborda els seus temes sinó minuciosament preparat, amb un treball erudit de pacient i fidel reconstitució. Creu que la civilització moderna, uniformant les maneres de viure i estandarditzant els esdeveniments, no es presta tant a ésser transmesa en un film amb caràcter típicament nacional, com s'hi presten, en canvi, els films d'assumpte històric.

Un film rus a Londres

Amb el títol *L'Hereu de Genghis Kan* ha estat projectat, a la Film Society de Londres, *Tempestat a l'Àsia*, que donarem en una sessió passada. Abans de començar la pel·lícula, un avis pregà al públic d'abstenir-se de fer manifestacions de cap mena. Segons la ressenya de la premsa, el film de Pudovkin ha estat ben acollit a despit de la seva tendència antianglesa.

ARTICLES DE PUNT A BON PREU

Jaume I, 11
Tel. 11655

EL MUSIC-HALL AL CINEMA

HOLLYWOOD REVUE

Les objeccions més fortes que sempre s'han fet al cinema sonor i parlat són les dels que es temen que aquesta nova modalitat desviés l'art fins aleshores mut del seu veritable camí i el fes esgarriar cap a una còpia més o menys servil del teatre. Els bons films sonors que ja s'han produït, han bastat per esvair en part aquests escrúpols

ALBERTINA VITAK, primera dansarina de les Albertina Rash Girls

i han demostrat que és ben possible la creació d'un vuitè art (el cinema mut no era el setè?) completament propi i original. Cal tenir sempre en compte que estem assistint al naixement d'una nova era cinematogràfica, i és per això que no hem d'exigir als primers passos d'aquest recent nascut una estabilitat extraordinària. És evident que d'aquí cinc anys trobarem que els films sonors que ara estem veient, amb tant èxit de públic, són una cosa deplorable. I temim els nostres motius per creure que *Hollywood Revue* serà precisament un dels films que portarà marcada l'empremta de desorientació de l'època en què va ésser produït.

Hollywood Revue senyala, en certa manera, una posició original. Vol ésser purament un espectacle cinematogràfic de music-hall. Prescindeix de l'assumpte o l'argument que en *Fox Folies*, *La Cançó de París* i *Broadway Melody* servia de pretext per presentar en la pantalla l'escenari del music-hall. En *Hollywood Revue* no hi trobem cap conflicte que es desenrotlli en un ambient de teatre. No és res més que una revista neta i pelada, amb els seus quadros, les seves cortines i els seus sketxos.

La principal acusació que trobem contra els *produceurs* de *Hollywood Revue* és la manca de fantasia. S'han limitat, per dir-ho així, a encarrar la màquina a un escenari de music-hall i d'anar rodant el que passa sobre les taules. Pugen i baixen les cortines, les *girls* fan les seves evolucions, l'orquestra toca als intermedis... En fi, una revista teatral cinematografiada.

Nosaltres creiem que el music-hall s'ha d'aplicar al cinema d'una manera tota diferent. Pressentim la creació d'un nou gènere — el cine-music-hall — el qual no tindrà res a veure amb el teatre. Hom procurarà donar a la música, a les comes de les noies,

al tema del music-hall, en fi, un valor essencialment cinematogràfic. Desapareixerà l'escenari, els telons, és a dir, tot allò que actualment col·loca l'espectador en la situació de dir: «Sí, tot això és molt bonic, però hi falta la vida, llum, el color de l'escenari...» No. El cinema-music-hall ha de procurar que el seu espectacle no el pugui donar res més que el cinema.

En *Hollywood Revue*, de totes maneres, ja hi han algunes coses fetes amb aquesta intenció. El primer quadre, per exemple. Es tracta d'un ball de *girls* i de *boys*. La fotografia es descompon, i tan aviat veiem les figures en negatiu, com en positiu. L'efecte és sorprenent i d'una bellesa sense paliatius. Aquí és allà on el cinema triomfa amb tota la seva esplendor i no pas en aquells altres quadros «de gran luxe», com el de les joies, posen per cas, que és una nova versió, més o menys reeixida, del quadre de les joies que han donat totes les revistes del món — fins d'En Sugranyes!

Per altra banda, és de creure que la gent de la M. G. M. no es van pas proposar, en fer *Hollywood Revue*, tots aquests problemes que a nosaltres ens preocupen. Devien calcular que el fet que sortissin en un mateix film artistes de la fama de Charles King, Conrad Nagel, Joan Crawford, Anita Page, Bessie Love, Stan Laurel, Oliver Hardy, Marion Davies, Buster Keaton, John Gilbert, Norma Shearer i Karl Dane, era un atractiu suficient per assegurar un gran èxit de públic. No s'han pas equivocat. Pel que fa referència a Barcelona, el Fèmina està ple cada dia i no hi ha pas localitats per tothom qui en vol.

Deixant de banda totes les reflexions i agafant-nos al film tal com és, hem de dir que el millor quadre és el de la pluja (*Singin' in the rain*). Es tracta d'un tros absolutament reeixit, tant pel que fa referència a la música — un fox viu i entrainant — com per la presentació i la coreografia. Els *boys* i les *girls* evolucionen sota la pluja vestits amb impermeables, en mig d'una escenografia de gran to. Els efectes de llum així mateix són magnífics.

Un altre quadre interessant és el que interpreta Marie Dressler (*For Vin queen*), molt gracios i arrodonit. Molt bonica, també, la cançó que canta Cliff Edwards (*Nobody but you*), servida per les *girls* amb una coreografia plena d'originalitat. Podem afegir en la llista dels elogis el darrer quadre amb la cançó *Orange blossom time*.

En canvi, trobem deplorable el sketch de Romeo i Julieta que interpreten John Gilbert i Norma Shearer. Molt poca fantasia en l'entrada còmica de Stan Laurel i Oliver Hardy. Joan Crawford, que canta *Gotta feelin' for you*, ens demostra que Déu no l'ha cridada pels camins de la música.

Hollywood Revue ens presenta, finalment, una *troupe* de *girls* de gran qualitat: el Rash Ballet, que treballa en el quadre dels tarongers. Charles King, el qual, en certa manera, fa el paper de *vedette*, ens confirma la impressió que ja en vàrem treure en *Broadway Melody*. És a dir: que és un excel·lent cantant, però un actor mediocre. A més a més, li manquen aquests elements tant importants per una artista de cinema, que són la gràcia i la simpatia.

J. M. P.

Ja ho sabeu...

— que Cecil B. de Mille ha inventat unes banyeres de cristall transparent que hom diu de gran efecte en el seu proper film? Al final, tanta Bíblia amb *El Rei de Reis*, *Els deu manaments* i *La incredula* i ara resulta que aquest senyor és un bromista.

— que Lionel Barrymore es prepara a portar al cinema *Oliver Twist*? És ja la tercera vegada que aquesta obra de Dickens fa l'objecte d'un film, però aquest cop, naturalment, serà un film parlat.

— que veurem aviat un nou film de Lubitsch: *La paradoxa de l'amor*?

— que W. Ruttmann té imitadors? Un tal Perkinson acaba de presentar amb el títol *La cançó de Londres* un film que s'inspira en la cinta anterior del cineasta alemany: *La simfonia d'una gran ciutat*.

COLISEUM

Està obtenint un triomf rotund

Manhattan Cocktail

Com tots els cocktails, MANHATTAN COCKTAIL, barreja i fon diversos ingredients: joventut, bellesa, follia, tragèdia, alegria, fidelitat, traïció.

Richard Arlen i Nancy Carroll

ES UN FILM SONOR

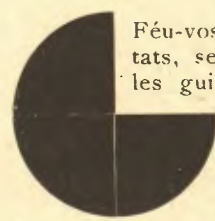
FEMINA

HOLLYWOOD REVUE

PREUS

Tarda: 3 ptes. Nit: 3'50 ptes.
(Impostos inclosos)

Féu-vos reservar les vostres localitats, sense recàrrec, d'onze a una, a les guixetes de l'interior del cinema.

METRO GOLDWYN MAYER

LES ARTS

DISCOS

LES EXPOSICIONS

Joaquim Sunyer exposa una vintena d'obres a la Sala Parés. Abans d'entrar «en matèria» permeteu-me un esplot inofensiu, en el qual presumeixi una velleïtat probablement romàntica i, per tant, en l'actual època, completament inofensiva.

En aquest moment de començar a esgarapar la primera quartilla fa unes poques hores que he sortit de la inauguració de l'exposició Sunyer, o sia en la vigília del picant Carnaval i amb un extens repertori

dura i amb major convenciment que ahir. És particularment en una segona presentació on podreu determinar amb més eficàcia la valor de l'obra d'art. Per això us recomano que aneu, almenys, dues vegades a l'exposició Sunyer.

Sunyer. Aquest nom ens evoca una època de lluites apassionades, que per la meua adolescència d'aleshores no puc precisar. No obstant, després de repassar la premsa i segons testimonis solvents, sembla que la pri-

JOAQUIM SUNYER. — La mare

de disbauxes a escollir. Doncs bé, he preferit anar a escriure, tot seguit, aquest comentari perquè no he pogut encara sostreure'm l'emoció profunda que m'han infiltrat les teles de Sunyer. Així — posat a fer confessions — he preferit el goig imaginatiu de recordar aquestes pintures al, diguemne, «suggestiu» espectacle carnavalesc. Aquesta íntima i — també reconec — extemporània confessió és, per altra banda, una prova evident de l'admirable art de Sunyer: perquè — enredant la troca — em sembla que la millor manera de valorar una obra artística és la quantitat d'emoció que us deixa el seu record. Si després de visitar una exposició, en tornar la cantonada penseu en la Lluna, no us feu gaire — per més que us hagi encantat — de la seva consistència. Com en tot espectacle que us entra per un dels cinc sentits cal prevenir-se dels encantaments inicials. Per això prefereixo, abans de continuar, tornar a visitar l'exposició de les obres de Joaquim Sunyer per veure si demà el meu entusiasme persisteix amb la mateixa convicció d'avui.

Diumenge, 2 de març. He tornat a Can Parés i, en efecte, la bona impressió per-

mera exposició de pintures del nostre artista efectuada al Faiang Català en 1911 fou una mena de batalla «hermànic-pictòrica» com en el romanticisme d'ara fa cent anys. Excepció d'una minoria distingida, en la qual hi havia el poeta Maragall, l'obra de Sunyer fou aleshores bandejada, maltractada i menyspreada per la majoria d'espectadors. Fins un, en certa manera cèlebre pintor (que no vull anomenar perquè, suposo, ja deu estar-ne penedit) va arribar a ganivetjar la tela *Maternitat* de Sunyer en senyal de protesta. Si aquest sabotatge inculcava s'hagués continuat, hauríem de proporcionar-nos una espasa feixuga dels temps medievals per assistir a moltes exhibicions artístiques.

Deixem en l'oblit generós totes aquestes misèries per encarar-nos amb les actuals pintures exposades.

L'art de Joaquim Sunyer ha assolit ja la maduresa intel·ligent que feia esperar el seu anterior mestratge. De la primitiva simplificació ha evolucionat vers una complexitat més naturalista i a la vegada de major emotivitat. La seva visió s'ha deslliurat del conceptualisme arbitrari de la composició; la paleta s'ha aclarit amb matisacions lluminoses sense perdre la profunditat inicial. A mida que Sunyer ha anat desprendent-se del simbolisme per a limitar-se a la sola plasmació de l'objecte ha esdevingut més personal i més subjectiu. Aquestes pintures presenten una estructural gravidesa sense necessitat d'acusacions estridents i són espirituals sense recórrer als difumismes d'última hora. Pintura forta, expressiva i amb sensibilitat de bona mena. Poques vegades ens és avinent de veure un equilibri tan assenyalat entre els diversos components de l'obra pictòrica.

D'aquesta exposició, per comptes de subratllar les millors teles, assenyalaré l'única obra que m'ha decebut: *Ondarrosa*, cosa que mitiga el meu sincer entusiasme per l'art exquisit de Joaquim Sunyer.

MÀRIUS GIFREDA

Art i Política

Politique d'abord és un lema que tot sovint és imposat per les circumstàncies. I les circumstàncies en què ens trobem des de fa tant de temps, aconsellen com una cosa urgent l'adopció d'aquell lema.

Amb una doble finalitat, doncs, aprofitant un viatge a Madrid, hem anat a veure l'escultor Victorio Macho, autor d'un bust d'Unamuno entorn del qual s'ha desvetllat molt d'interès.

Victorio Macho ens rep, a mi i els estudiants delegats de Barcelona, en mig d'una veritable febre de visites. El tot Madrid de l'Ateneu i dels centres polítics i culturals ha desfilat aquests dies per l'estudi de l'escultor. Pittaluga, Marañón, Alvaro de Albornoz, Castrovido, Pérez de Ayala... No en diem més perquè no sembli això una crònica de societat.

El bust d'Unamuno realitzat per Macho, és de proporcions un xic més grans que el doble del natural i l'autor ha volgut acusar-hi el vigor del filòsof basc. Modelat a grans trets, fa l'efecte que sorgeix acusador per anatemitzar als seus enemics. L'escultura porta una data encara de la dictadura: és fet a Hendaya, quan Unamuno encara era desterrat.

En un moment en què hem quedat un xic tranquils, hem preguntat a Macho si havia fet l'obra per encàrrec d'algu.

— No, no — ens diu —. Fou un home natge espontani que se'm va acudir. Era l'única cosa que com artista podia oferir-li. Ara, que aquest bust, ha pres importància per les circumstàncies. En altre cas, com podeu comprendre, hauria estat molt diferent.

— Deuria rebre moltes visites a Hendaya? — Ja podeu comptar. Moltes d'espanyols, però moltes més d'estrangers. Allò era una mena de jubileu. Un senyor irlandès, per exemple, s'estigué amb nosaltres uns quants dies solament pel gust de conversar amb ell. Es un gran conversador i un gran caminador. Cada dia després de dinar fèiem uns passeigs molt llargs: ell amb el cap descobert, amb el seu esguard lluminós i parlant sempre; jo, com podeu suposar, escoltant i callant.

En la meua vida la meua estada a Hendaya amb Unamuno serà un record que no s'esborrarà mai més.

— Quan vau deixar Hendaya, no devieu esperar que s'acabés tan aviat el Directori?

— Jo no, a la veritat, però don Miguel semblava que ho pressentís. En acomiadarme'n fins a l'estiu vinent, ell em va contestar que no podia ser que tardés tant de temps a tornar a la pàtria. Sembla que es va sentir profeta. Aquí el teniu fa dies, llençant anatemes per arreu on passa; dintre poc vindrà a Madrid, i si sou aquí ja tindreu ocasió de sentir-lo. Estic segur que encara dirà coses més interessants que les que ha dit fins ara.

— I escolteu, aquesta creu que li heu esculpit damunt del cor, què significa?

— Això sí que no puc pas dir-ho. Ell mateix, quan ja tenia acabada la meua feina, va agafar l'anglès i l'hi va posar. Jo l'he respectada, però no puc explicar-me per què hi és. Espero que ell mateix ens ho dirà en alguna ocasió.

— I què penseu fer amb el bust?

— De moment el faré buidar. Avui mateix ho faran. El bust definitiu tindrà el cap de

bronze clar, i el mig cos de pedra. I després, no ho sé; uns el volen posar davant de la Universitat de Salamanca, altres volen posar-lo a l'Ateneu de Madrid. Tinc por que estirant els uns per un cantó i els altres per l'altre, no m'el desfacin.

— Voldria que em contéssiu alguna cosa de vos mateix.

VICTORIO MACHO. — Bust de Unamuno

— Això ja no és tan agradable com parlar del altres. Parlant d'altres, si en parlem bé, uns pensen que adulem, altres que tenim interès a parlar bé d'aquell amic. Si en diem mal, tots pensen de seguida que som sincers o bé que li devem alguna cosa. Així que parlem de nosaltres mateixos, llavors sí que no hi ha dubte, si som modestos ens diran hipòcrites, i, si no en som, pedants. Ja veieu com és difícil sortir del compromís.

— Bé em direu alguna cosa, de totes maneres.

— Què voleu que us digui? Que vaig sortir de Madrid ja gran, que vaig anar a París amb molta il·lusió, com hi anem tots, que a Itàlia igual. A París vaig anar-hi després d'haver fet el monument a Galdós, a qui estimava com un pare. Després he fet altres coses, el monument funerari de Llorente i més tard el de Ramón y Cajal. I a propòsit: el dia de la inauguració del monument a Cajal veí una de les vegades que Primo de Rivera va veure millor com l'estimava el poble. Dubto que cap més vegada, al menys mentre ha estat Dictador, hagi vist tan de prop el poble irritat.

En arribar a aquest punt ens fou del tot impossible entretenir més a Macho, puix que infinitat d'amics reclamaven la seva atenció i no podíem de cap manera abusar més de la seva amabilitat.

I ara, en secret. He descobert que Victorio Macho té la mateixa afició que Unamuno i que Cambó a fer ocellets de paper. Damunt de la taula de l'estudi en tenia uns quants.

N. MOLINS I FABREGA

DISCOS

Simultàniament en diverses audicions públiques de la *Simfonia en re*, de Mozart, donades per l'Orquestra Casals, en els seus concerts, ens arriben els discos que contenen aquesta obra interpretada per l'Orquestra Filharmònica de Viena. Encara que hi hagi oportunitat per a la comparació no cal aprofitar-la, puix que no hi és la igualtat de mitjans de manifestació; el disc no arriba a la comprensió que ens porta l'audició directa, però la perfil de molt prop i és l'únic mitjà acceptable a l'abast d'un auditori reduït. La música de Mozart per la seva senzillesa instrumental i la seva línia melòdica definida és la que es posa molt sovint en mans de petites agrupacions per no tenir moltes dificultats materials d'execució. Ara bé, una simfonia de Mozart, en la qual els seus temes no puguin ésser escoltats a través de la diversitat instrumental de l'orquestra, esdevé monòtona. El disc, en canvi, conserva, tot reduït la sonoritat, la gràcia de la forma, fent-nos adonar de les combinacions i variants que van prenent els temes en el seu desenrotllament. L'únic defecte que té a estones és el d'ésser massa detallista i per això cal triar els conjunts que omplen els discos, ja que si la unitat no és perfecta, el micròfon delata qualsevol detall pel qual esdevingui imperfecta l'execució i que en l'audició pública passaria desapercebut.

Es veritat que Mozart va recórrer tots els gèneres musicals cultivats fins aleshores, oferint en la història de la música un cas gairebé isolat, d'assolir la perfecció en tots els gèneres i formes, però és a les simfonies on es troben ben manifestos els trets més assenyalats de la seva personalitat. En l'òpera, el músic es troba tot sovint lligat pels convencionalismes del teatre i les necessitats de l'acció; en els concerts, sonates, *divertimentos*, etc., etc., per la dèria del virtuosisme que ha de complaure als artistes. En canvi, en les simfonies es manifesta en forma gairebé única i amb una llibertat que li permet formar les seves melodies que arriben als límits de l'expressió i inspiració sense deixar la senzillesa de construcció, tenint el secret de les cadències perfectes, que clouen admirablement les frases musicals. En aquest *andante* de la *Simfonia en re*, semblen resumides totes aquelles qualitats, però la seva gràcia i senzillesa no s'avenen amb la rigidesa de molts directors germànics. Sortosament, el mestre Kleiber dona a tota l'obra una interpretació ben sentida i expressiva, a la qual es presten els instrumentistes de la Filharmònica vienesa. Heus ací tres bons discos que no han gaudit d'una propaganda sorollosa, però que s'imposaran pel seu bon contingut i l'excel·lent enregistrament.

Un altre disc de música simfònica que ens porta el catàleg de febrer, l'omple la *Simfonia de Londres*, amb dos fragments de *L'ocell de foc*, el grandios ballet de Stravinsky. Aquí la música sense l'escena té prou intensitat i el ritme impetuós de la dansa infernal apareix amb tota claredat.

J. G.

Simfonia en re (dita de Praga) (Mozart). *Adagio-allegro. Andante. Finale presto.* Orquestra Filharmònica de Viena. C.ª del Gramòfon. AF 285, 286, 287.

L'ocell de foc - Gramòfon. AB 539.

Què pensem de l'Arquitectura moderna?

En el número vinent començarem la publicació de les respostes que els senyors arquitectes han tingut l'amabilitat de trametre per l'enquesta que hem obert. Recordem, als que encara no hagin respost, la conveniència de fer-ho aviat i per endavant agraïm a tots llur col·laboració.

El bon Corot

L'escenari és, naturalment, una rebotiga de «marchand».

Un dels contertulists diu que per pocs diners ha desencauat un bon Corot en unes gofes de pagès. El «marchand» es mostra escèptic sobre la bondat de l'obra adquirida, i, davant la insistència del col·leccionista, demana detalls:

— Què representa? — pregunta.

— Un paisatge, naturalment — fa el comprador.

— I què hi ha en aquest paisatge?

— Un arbre, un estany al mig amb una barca.

El «marchand» sembla perdre cada cop més el seu escepticisme.

— Que hi ha un home a la barca?

— Sí, un home amb boina — diu el col·leccionista.

— Amb una boina amb una borla? — fa el «marchand» cada cop més interessat.

— Sí.

— De quin color és la borla?

— Vermella.

— Ah, així sí que és un bon Corot — fa el «marchand», definitivament convençut que el col·leccionista ha adquirit una ganga de debò.

RAMON BES & C.ª

Maquinària, Tipus, Piletatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

Reproduccions d'Art Escultòric

Invitem a visitar l'exposició d'art escultòric que acabem d'inaugurar, on es troben reproduccions de tota l'estatuària clàssica, grega i llatina i motius ornamentals de tots els estils i èpoques. Disposem d'extenses col·leccions de bustos, estàtues, imatges, relleus, làmpares, aplics, pedestals, etc., i articles per a la decoració de jardins, tals com gerros, testos, bancs, brolladors per harmonitzar en cada cas amb l'estil del conjunt.

LENA, S. A.

Rosselló, 238 (junt P. de Gràcia). - Barcelona

1880 MEDIO SIGLO 1930

HA CUMPLIDO YA EL

TONICO NERVIOSO CERA

VEA VD. LO QUE QUEDA SOBRE EL TAMIZ DESPUES DE 50 GENERACIONES MEDICAS

¿QUIERE VD. MEJOR PRUEBA DE CALIDAD Y EFICACIA?

DEBILIDAD NERVIOSA • ANEMIA CEREBRAL
NEURASTENIA • ENFERMEDADES DE LA
MÉDULA Y DE LOS NERVIOS • DISPEPSIA
ATÓNICA • AGOTAMIENTO GENERAL •
CONVALENCIAS ETC ETC

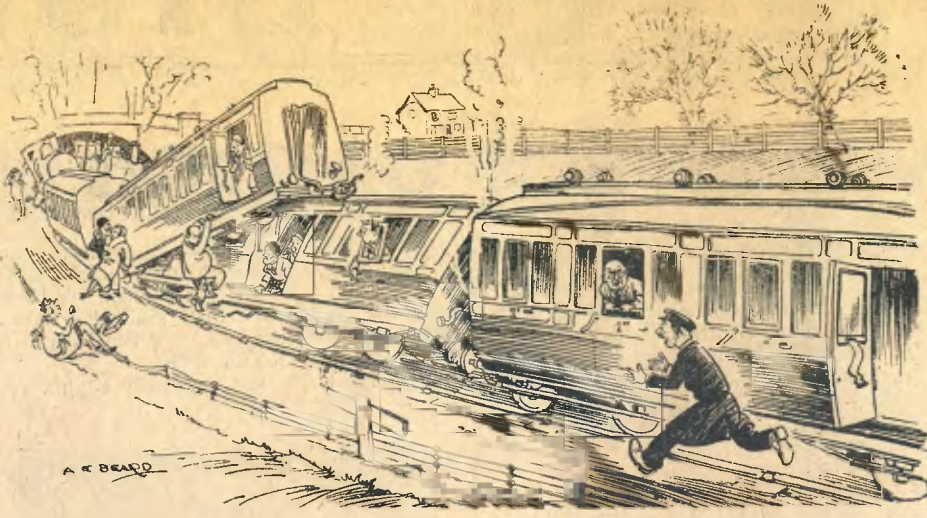
LOS MEDICOS DE AYER Y LOS DE HOY LO HAN PRESCRITO,
TAMBIEN LO PRESCRIBIRÁN LOS DE MAÑANA

PREPARADO POR E. CERA MÉDICO-FARMACEÚTICO

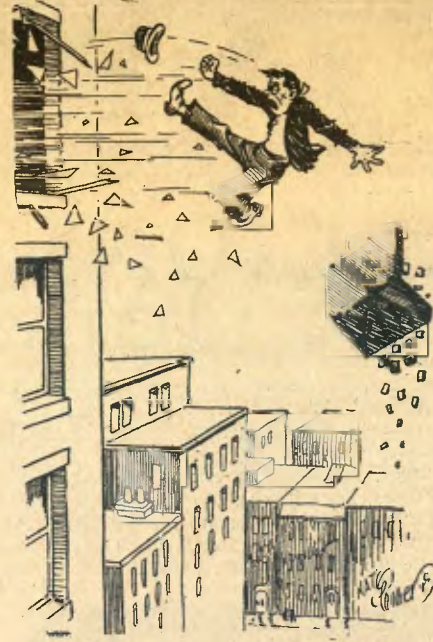
OFICINAS Y LABORATORIOS
VICO 18 — BARCELONA — COPENICO 71al75

— Un germà del meu avi era tan distret, que un dia no es va adonar que havia caigut a l'aigua i que acabava d'ofegar-se...
(L'Intransigent.)

El passatger sord i malhumorat. — Aquest servei és un escàndol. Per què ens hem d'aturar aquí?
(The Humorist.)

L'actiu corredor. — Està bé, està bé; ja tornaré un altre dia.
(Passing Show.)

— I doncs, què et passa?
— La Lluïsa m'ha dit un secret amb la condició de no explicar-lo a la Rosa...
— I què?
— I què?... que he vist la Rosa i per més que he fet no he pogut recordar-me del que m'ha dit la Lluïsa.
(Ric et Rac.)

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTURA DEL RECINTE

Dies feiners, a les deu del matí Dies festius, a les nou del matí

TANCAMENT DEL RECINTE

Dies feiners, a les nou de la nit Dissabtes, vigílies dies festius i dies festius, a les deu de la nit

PREUS D'ENTRADA

Dies feiners, 2'10 ptes. Dies festius, 1'05 ptes.
NOTA: En aquests preus va inclòs l'impost de Protecció a la Infància.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.
Entrada 1'05 ptes.

Palau de l'Art Modern

Obert des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.
Entrada gratuïta.

Poble Espanyol

Obert cada dia, des de les deu del matí a les nou del vespre. Dissabte, vigílies de dies festius i dies festius, obert fins a dos quarts de deu de la vetlla.
Entrada ordinària: 1,05 ptes.
Els altres Palaus oberts al públic podran ésser visitats cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

Pavelló Reial

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.
Entrada gratuïta.

Palau de les Missions

Obert cada dia, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda. Dies festius, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda.
Entrada: 0'50 ptes.

El públic podrà contemplar cada dia les fantàstiques il·luminacions i els jocs d'aigua.

Dies feiners, d'onze a una del matí i de quatre a sis tarda. Dies festius, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda.

Brollador lluminós i cascades en combinacions alternades.

Cada dia, de sis a vuit del vespre.

Gran Parc d'Atraccions

ENTRADA D'AUTOMOBILS AL RECINTE

Dies feiners 4 pessetes
Dies festius 2 "

NOTA: Els passis gratuïts d'entrada al recinte són vàlids fins a nou avís.

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per a noves indústries

Noves instal·lacions canvis i trasllats

Certificats de productor nacional

Contribució industrial territorial, utilitats

Expedients de protecció de l'Estat

Representant especial a MADRID

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 198
Telèf.: "CARBUROS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 78015

CARBUR DE CALCI. Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA. Fàbrica a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT. Fàbrica a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI :: FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i pessesta, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGÈNA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS perquè combaten les seves causes

• Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquitis, i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptades pels metges. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides pels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA pesseta la capsula en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG
Carrer del Ter, 16 Telèfon 50791 BARCELONA

BABY LAX

Llits daurats i de ferro: Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja: Material sanitari, etc.

Únic despatx de la Fàbrica:

Balmes, 2. - BARCELONA

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Faller i despatx: ESCUDILLERS, BLANCS, 8. - Telèfon 10916
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors

per a retenció absoluta de la trenadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena
Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Subscriuiu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ se subscriu a MIRADOR
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de _____ de 19 _____

Signatura

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis àtica (mal de pedra), Bronquitis paronquimatosos, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampelles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

SUBSCRIVIU-VOS A LA

GASETA DE LES ARTS

Redacció i Administració: VIA LAIETANA, 37 - BARCELONA